

IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE V LJUBLJANI

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONISCE
UPRAVA: TYRŠEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROCNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12.—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24.—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VI.

LJUBLJANA, JUNIJ 1936

STEV. 6

Ban dr. Marko Natlačén za naše izseljence

Ogromna in težka je borba naših izseljencev v tujini za svoj gospodarski, še mnogo večja pa za svoj verski in narodni obstoj. Ne, naša kri na tujem noče utoniti v tujih morjih! Z junaško in mogočno voljo se je postavil naš slovenski izseljenec v bran proti mogočnim valovom tujine, ki butajo ob njegovo srce in ga prete požreli narodno, marsikje pa tudi versko.

Ta borba je bila vse do zadnjega časa toliko ogromnejša in težja, ker domovina-mati ni storila svoje dolžnosti do njih. Zamašila si je svoja ušesa in svoje srce, da ni slišala njih obupnih krikov po pomoči. Dolga pol stoletja se med nami za našel izseljence ni naredilo prav ničesar.

Edini slovenski duhovnik je bil, ki je slišal te obupne klice po pomoči, se sam vrgel v valove tujine kot prostovoljni izseljenec, da reši, kar se rešiti da. Tako je bilo v Severni Ameriki, tako je bilo pa zadnja leta tudi z našim izseljenstvom po zapadnih državah Evrope. Kako ogromne so bile žrtve slovenskih izseljenskih duhovnikov zlasti po zapadnih državah Evrope, katere so morali prinašati na oltar svoje ljubezni do svojega naroda, to ve samo Bog v nebesih in naši izseljenci. Po osem, da celo po deset tisoč dinarjev je bilo mesečno izdanih za razne škodljivce med našimi izseljenci! Za slovenskega trpina-izseljenskega duhovnika ni bilo drugega kot brce in preganjanje.

Družba sv. Rafaela, ta mati naših izseljencev, je pa zadnja leta dosegla, da je šlo za izseljenci tudi nekaj idealnih slovenskih učiteljev, da pomagajo slovenskemu duhovniku pri njegovem ogromnem delu za narod in državo med zapuščenimi izseljenci.

Prvi učitelj, ki je odšel v Francijo na tako narodno misijonsko delo, je bil g. Janko Jankovič, šolski upravitelj iz Ambrusa. Tja ga je izvalil g. Josip Kastelic in za to idejo sam tudi osebno veliko žrtvoval. Toda, ker je bil g. Jankovič »protidržaven in protinarodni« element, se je z ogromnimi težavami in posredovanji doseglo samo toliko, da se mu je po dolgem boju dovolil samo brezplačen dopust. Družba sv. Rafaela je morala porabiti ves svoj vpliv, da je to dosegla.

Pa še, ko je bil tam, so ga parkrat brezjavno poklicali nazaj v službo in je bilo zopet ogromno dela in stroškov, da so ga ohranili na »brezplačnem dopu-

stue v Franciji. Kakšen je bil ta njegov »dopust« in je še, pa sporočajo naši izseljenci iz Francije: v rudniku mora služiti, da si zasluži skorjico revnega izseljenskega kruha sebi in svoji družinici zato, da more ves prosti čas posvetiti narodnemu in kulturnemu delu med našo izseljensko mladino in pomagati izseljencem v borbi za narodni obstanek.

Naši izseljenci so ga sprejeli z velikim in srčnim veseljem kot svojega odrešenika in mu izročili svojo mladino, da jo skupaj z izseljenskim duhovnikom rešuje za Boga, narod in državo.

Delo g. Jankoviča je sijajno uspelo. Po vseh naselbinah severne Francije se razteza njegov delokrog. Njegov »protinaroden in protidržaven« idealizem ga žene, da hiti dan za dnem od naselbine do naselbine, zbira mladino in jo poučuje. Toda delo je pa že preveliko za eno moč. To vidi on, to vidijo tudi izseljenci. Da bi dobili še kaj več učite-

ljev v Francijo, ni misliti. Domovina nima denarja, izseljenci tudi ne. Jankovičev pa tudi ni dosti več med nobenim stanom. Zato je njegova občudovanja vredna ljubezen do naroda in države iznašla izviren način, kako pokrepi to misijonsko delo z več pomočniki. Dobil je med odotno mladino dva dečka. Jožefa Radiča in Franceta Sena, in dve deklici, Anico Zupan in Anico Levart, jih navdušil za tako socialno delo, da so pripravljene porabiti svoj prosti čas v enak vzvišen in plemenit namen, kakor ga ima g. Jankovič, njih učitelj. Da bi jih pa pripravil za to veliko delo, je zaprosil Družbo sv. Rafaela pomoči in posredovanja, da bi se jim omogočilo priti v domovino, saj za nekoliko mesecev, da bi si pridobili vsaj nekaj osnovnih znanosti za to delo. Družba sv. Rafaela je predložila celo zadevo g. banu dr. Natlačénu in ga prosila finančne pomoči za to akcijo. Otroci so revnih delavnih staršev, ki bi ne zmogli za to šolanje več, kakor pa samo vožnjo v domovino. G. ban je v svojem velikem razumevanju izseljenskega problema in njega važnosti za banovino in državo takoj uvidel v tej Jankovičevi akciji ogromno korist za izseljence in domovino in takoj obljubil priskočiti zadevi s finančno pomočjo in omogočiti ta načrt. In res, velikonočni petek so bili že vsi štirje v Ljubljani. Dečka so sprejel Salezijanci na Kodeljevo, deklici pa šulinke v svoje šole. Tu bodo ostali manj 6 mesecev.

Najmlajši med njimi pa še birmi. Zaprošil je, da bi sme tukaj v domovini. Starši mu to radi dovolili. Tudi zopet pokazal svoje v izseljence. Sprejel skega botra za Francozka. To vanje malega dečka, ki je njegova botra za vse ki bo tovtov d

ni bil pri
biti birman
iz Francije so
je pa naš ban
veliko srce za naše
je dolžnost birman-
srečnega slovenskega
je gotovo veliko odliko-
slovenskega izseljenskega
do smrti ponosen na svo-
a. Še več pa je to odlikovanje
slovenske izseljence širom sveta,
do to plemenito gesto g. bana go-
sprejeli z velikim veseljem in za-
oščenjem. Posebno počestvene se bodo
pa čutili naši slovenski izseljenci
pini v Franciji.

Nagovor ljublanskega župana g. dr. J. Adlešiča

našim izseljencem v radio Ljubljana dne 31. maja 1936

Pred očmi mi lebdi slika iz davnih dni rane mladosti, tužna slika, ki se je tolikokrat ponavljala pred mojimi očmi po naših bornih belokranjskih vaseh: od doma se poslavlja družinski oče, ki mora v tuji svet daljne Amerike, da najde košček kruha svoji družini, ki ji ga ni mogla dati rodna domača zemlja. Z bridkostjo zapušča očeta, mater, ženo, otroke, ko odhaja v neznan svet. Osamel dom prikazuje pesnik Oton Župančič s temile ganljivimi besedami:

Pustil si plug in motiko, v zemljo se zalezal,
Starec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se;
Sin tvoj zaril se je živ pod zemljó — v Ameriki koplje,
v rovu še zarja poljan mu mračne misli obseva, —
Sin njegov več ne bo jih poznal, ne sanjal o njih. —

Krepki rod naših mladeničev, polnih življenjskih sil, polnih krepkih mišic in lepih močnih postav, zdrave duše in močnega poleta, ni našel na domači grudi udejstvovanja svojim zdravim in krepkim silam. Močna sila po udejstvovanju in razvoju življenjskih sil jih je gnala v tujino. Isti pesnik jih je opisal takole:

Pa so ramena in pleča kot skale,
tilnik — naloži mu breme nasilnik —
nosil ga bo in ne bo se krivil;
pa so srca tih in močna —
njihov ponos je brez besed;
pa so možje —
kot da se niso rodili iz matere,
kot da goram se iz bokov izvili so:
morajo v svet, in tujina se diči
z deli njihovih rok;
tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji
so nam izginili — več ne doseže jih
naše oko...

Kakor gleda za njimi zapuščena vdova, kakor steza za njimi svojo velo roko starec, kakor hrepene za njimi zapuščeni otroci, — tako zre za vsemi vami, ki ste zapustili naš dom in odšli v tujino, — naša domovina. Gleda za vami, misli vas, s pristrčno ljubeznijo vas ob-

Vi vsi ste živí udje našega naroda — razkropljeni sicer po svetu, a vsi sinovi in hčere naše skupne domovine, ki vas šteje med svoje in vam pošilja iz dneva v dan svoje ljubezni.

Pa tudi na vse tiste, ki jih je doletela zla usoda, da jim je pala hladni grob v svojo domovino kot žla povita vdova, ki išče grob s. po besedah našega pesnika:

Hamburk, Hamburk! kliče ji zvok
tam ji v smrt omahnil je sin, —
solze nobene biló ni za njim,
začenja ni za grob njegov.

Hamburk! — Misel ji blodi okrog,
pa ne ve, kam naj poleti,
kje se naj na grob spusti,
da potóči nanj sólzo.

Da sem takrat bil Bog,
— »Moj Mate, joj, moj Mate!«
vzkliknil bil v grob bi njegov:
— »Moj Mate, vstani, Mate!« — — —

Kot so bile borne kočice, ki ste jih zapustili in so borne še danes, tako je tudi borna cela naša domovina — boren tudi cel naš rod v domovini. Nimamo srebra, ne zlata, ne zakladov, s katerimi bi vam mogli lajšati vaše gorje, ki vam ga prizadeva tujina in vam pomagati nazaj na rodno zemljo. Tem bolj vročo pa imamo do vas ljubezen, s katero vas želimo objeti. Saj baš pod bornim krovom klije najlepša in najbolj nesebična ljubezen.

Čim revnejši smo, tem večja naj bo med nami vsemi ljubezen, s katero si med seboj pomagamo. Čim bornejša je kaka družina, toliko težje pogreša vsakega svojega člana. Tako tudi naša domovina tem bolj potrebuje vseh udov svojega narodnega telesa, ki so raztreseni po celem svetu; toliko bolj je tudi žalostna za vsakim sinom, ki bi pozabil na svoj dom in rod.

Ker je naša domovina revna, ni mogla toliko napraviti za svoje sinove v tujini, kot so napravili drugi narodi. Vendar ni opustila svoje pozornosti do njih. Leta 1928 je Oblastni odbor v Ljubljani sklenil ustanoviti slovenski izseljenski urad, matico vseh naših izseljencev, da bi mogli ostati z njimi v zvezi; da bi bila svetovalec vsem našim izseljencem v vseh zadevah; pomagala vsem vračajočim se v domovino z nasveti in podporami; onim pa, ki so v tujini, nudila zvezo z domačo besedo.

Ko so bile oblastne samouprave leta 1929 ukinjene, se tudi ta zavod ni mogel razvijati. Letošnji banovinski svet pa je sklenil obnoviti delo tega urada, ki naj bo v resnici žarišče vse skrbi za naše izseljence po celem svetu. Najskrbnejši varuh vseh naših izseljencev, naš pater Kazimir, predsednik Rafaelove družbe, pa ima v načrtu poseben izseljenski dom, kjer naj bi našli vsi vračajoči se v domovino varen krov.

Kar bo domovina zmogla, bo napravila, da vam pokaže svojo ljubezen in skrb. Ostanite ji zvesti vi vsi, ki ste raztreseni po širnem svetu in ne pozabite na svoj dom in na svoj narod.

O, rodni dom, o, hiše očetove streha ti!
Siromaku si grad in popotniku v dalji
uteha ti:
golob izpod tujega neba trepeče nazaj,
hrepenenje mu je pokazalo i pot i kraj;
kaj lastavka v južnem poletju strpeti
ne more?
Na gnezdo spomin jo nese čez morje,
čez gore.

Danes, ko praznujemo lepi praznik »Duhov«, naj bomo tudi zbrani v istem duhu, vsi na domu in v daljni Ameriki, Franciji, Nemčiji in vroči Afriki, naj nas vse združi živ spomin na lepo slovensko zemljo, ki jo je opisal naš največji pesnik s tako krasnimi besedami:

Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur
plodiš —
z oljem mu lečis razpokano dlan,
shrambe mu polniš in vina mu vračaš
za znoj,
daješ sena in otave za vola, ki vlačil je
brano,
hodil pred plugom in družno potil se z
oračem;
točiš cveticam v čaše medu, da pride
bučela,
gnana od tajne skrbi spomladi na delo
za božič;
ni gospodinje strah mrazov, zakaj nje
družina
dvojno obleko ima, in čuješ na tnalu
trlice? In osutek na statvah čaka že
votka.
O, tam sveti duh razprostrl je krila nad
mizo,
blažen je trud in blažen počitek družini.

Takega svetega duha želimo tudi vsem slovenskim rodbinam, raztresenim po širnem svetu, da bo razprostrt blaženi mir in počitek nad njimi.

Naj se izpolni vaše hrepenenje, da bi se mogli vrniti domov na sveto zemljo domačo, da uživate mir in počitek v svojih družinah.

Kdor pa je navezan na tujo grudo, da je ne more zapustiti, kdor si je ustanovil v tujini svoj novi dom in novi rod, naj pove svojim sinovom in hčeram, kje je tekla zibelka očetov, naj jih vzgoji v istem jeziku, v istem duhu, v isti veri, da ostanejo zvesti domu in rodu svojih očetov! Naj jim bo ta dom kot božja pot, na katero naj se povračajo ponovno z največjim spoštovanjem, da ostane tudi z njimi skupaj v istem duhu in istem srečnem rod in ena družina, ki jo bo spoštoval ves svet.

Pristrčne pozdrave vsem iz srca Slovenije in bele Ljubljane.

Tujina pozdravlja domovino...

Jugoslovansko pevsko društvo »Triglav« v Franciji bo v nedeljo 28. junija od 5. do 6. ure popoldne priredilo pevski koncert v radio-oddajni postaji Strasbourg. Pozdravni govor bosta imela g. generalni konzul dr. Ilič in naš izseljenski duhovnik g. Stanko Grims. Nato bodo naši slovenski peveci zapeli: Triglav moj dom, Slovenska pesem, Žabja svatba, Holadrija, Bim-bom-bom, Slovenec, Srb, Hrvat, Mladosti ni in Bože pravde.

Vse naše radioposlušalce prosimo, da prisluhnejo ob omenjeni uri pesmi naših slovenskih izseljencev v Franciji.

Holandski škof med slovenskimi izseljenci

Ob 25 letnem jubileju č. patra Teotima van Velzen,
velikega prijatelja naših v Holandiji

Lep dan, da, enega najlepših smo doživeli izseljenci v Holandiji na nedeljo dne 3. maja, ko smo proslavili srebrno mašo »našega« patra Teotima van Velzen in sicer v Heerlerheide, kamor smo prišli vsi izseljenci v Limburgu. Za Slovence je bil ta dan tem lepši, ker nas je obiskal tudi prevzvišeni škof dr. Lemmens iz Roermonda, tukajšnje škofije.

Rano zjutraj so se začeli zbirati naši izseljenci iz vseh kolonij preko širnega Limburga raztreseni dne 3. maja v Heerlerheide. Eni z avtobusi, drugi s tramvaji, zopet drugi z avtotaksiji, s kolesi in tudi peš iz bližnjih kolonij, tako da je bil prostor pred veliko župno cerkvijo in društvenim domom podoben mravljišču ljudi, da skoro nisi mogel priti skozi. Potem se je po navodilu Zveze jug. društev sv. Barbare v Holandiji sestavil veličasten sprevod naših izseljencev z društvenimi zastavami iz Brunssuma, Heerlena, Lutterade, Spekholzerheide in Hoensbroeka, dalje godbe društva sv. Barbare iz Brunssuma, potem belo oblečenih deklic in tudi povabljenih katoliških društev, kakor poljskih, čeških, ogrskih, nemških, italijanskih kakor tudi holandskih. Vsi ti so bili tudi s svojimi kat. zastavami v sprevodu, ki je šel nasproti prevzvišenemu škofu na glavno ulico, kjer je prevz. prispel točno ob napovedani uri, ob četrť pred 10. uro, kjer ga je pozdravil v imenu naših izseljencev g. Rud. Selič, zvezni tajnik in potem tudi še duhovščina, ki je korakala v sprevodu.

S škofom je sprevod šel v župno cerkev. Pred cerkvijo se je množica postavila v špalir, med njimi lepe društvene zastave. Med špalirjem je vstopil škof v cerkev, za njim duhovščina, med njimi tudi jubilanť č. pater Teotim, kateremu je pred cerkvenimi vrati izročila belo oblečena Čebinova hčerka iz Eygelshovena v imenu vseh jugoslovanskih izseljencev v Limburgu lep mašni kelih kot dar in v spomin. Vidno ganjen je sprejel jubilanť darilo, se v kratkih besedah zahvalil in potem stopil v cerkev.

Tedaj so zabučale orgle s svojim veličastnim glasom in holandski cerkveni zbor iz Heerlerheide je zapel pozdrav — latinsko — škofu, nakar se je oglašil slovenski pevski zbor društva sv. Barbare v Heerlerheide, ki je krasno zapel »Srebrnomašnik bod' pozdravljen« v slovenskem jeziku.

Nato se je pričela slovesna sv. maša ob 10. uri s pontifikalno asistenco prevzvišenega škofa dr. Lemmensa. Velika, krasna cerkev je bila tokrat premajhna, da bi

sprejela noter vse navzoče. Bila je do zadnjega kotička napolnjena, in množica ljudi je bila še velika, ki niso našli prostora v cerkvi in so morali prisostvovati službi božji zunaj pred cerkvenimi vrati. Veličasten je bil pogled pri sv. maši proti glavnemu oltarju, kjer se je vršila služba božja.

Odseval je v morju sveč in lučk, ves okrašen in pred oltarjem pa nešteto društvenih zastav raznih narodnosti.

Med službo božjo je prepeval holandski cerkveni zbor latinsko sv. mašo. Pridigal je pa duhovnik nemških izseljencev g. Westkamp iz Heerlena in sicer, da so ga lahko vsi narodi razumeli v nemškem jeziku. Lep in tudi globokega pomena je bil njegov cerkveni govor za vse navzoče, za tujce kot za domačine.

Službi božji so med drugimi visokimi gosti prisostvovali gospodje dr. Vossenaar, ogrski konzul, ingénieur Raedts in Beauchi, policijski komisar iz Heerlena g. Offermans in drugi. Po službi božji so še naši pevci zapeli Marijino pesem, medtem so se verniki napotili iz cerkve v društveno dvorano. Kjer se je vršila slavnostna akademija, katera se je pričela ob pol 12. uri. Tu smo imeli priliko opaziti še druge visoke goste, kot g. dr. Poelsa, g. J. Maenen, predsednika Werkliedenbunda, duhovne vodje Italijanov, kakor tudi Nemcev, potem policijske nadzornike g. Brouwers, državnih rudnikov, g. Oeler ter g. Palmen in mnogo drugih. Mnogo županov, ki so bili zadržani priti k proslavi, je poslalo svoje čestitke pismeno. Žal, da je bil ravno ta dan zadržan tudi naš jugoslovanski konzul, ki je pa pismeno čestital jubilanťu in izseljencem k visokemu obisku.

Viharno pozdravljen od navzočih in med sviranjem slovenske godbe je vstopil škof v dvorano in zavzel prostor poleg jubilanta patra Teotima, nakar je predsednik zveze Mihael Štrucelj otvoril s krščanskim pozdravom slavnostno zborovanje. Pozdravil

je najprej prevzvišenega škofa dr. Lemmensa, potem vse druge navzoče cerkvene in svetne zastopnike, društva vseh navzočih narodnosti in končno vse navzoče. V imenu vseh jugoslovanskih društev sv. Barbare v Holandiji je izrekel jubilanťu najiskrenejše čestitke in želel, da mu da Vsemogočni dočakati tudi še zlato sv. mašo, nakar se je pričela slavnostna akademija. Oder je bil okrašen z jugoslovansko trobojnico, holandsko in pa papeško zastavo in vse v rožah.

Gospodična Zajc Slavica je, oblečena v narodno nošo, stopila na oder, držeč v rokah krasen šopek rožmarina in nageljnov rdečih in je v holandskem jeziku deklamirala pozdravno deklamacijo za škofa, nakar mu je izročila ta lepi slovenski šopek, kar je napravilo na škofa ganljiv vtis. Nato so deklamirali naši mali slovensko patru k srebrni maši in sicer Drenovečev iz Brunssuma, Anžičkova iz Eygelshovena, kakor tudi Simončičeva iz Lutterade, ki so podarili obenem jubilanťu krasne šopke cvetlic. V imenu deklških krožka iz Heerlerheide je čestitala in podarila šopek cvetlic gđc. Parfantova iz Heerlerheide, ki je bila oblečena v lepo gorenjsko narodno nošo.

Pa tudi mladina drugih navzočih narodnosti je v različnih jezikih čestitala našemu patru in pozdravljala prevzvišenega pastirja škofa. Tudi ta je bila oblečena v svojih narodnih nošah, kar je napravilo na vse navzoče in tudi na škofa najlepši vtis.

Pa tudi pevci, slovenski (raznih društev sv. Barbare iz Limburga), kakor oni drugih narodnosti, kot Čehi, Ogrji i. dr., so z lepimi pevskimi nastopi pripomogli, da je bila akademija ne le prekrasno lepa, ampak v principu manifestacija ljubezni in vdanosti katoliškega tujerodnega delavstva v Limburgu svojim duhovnikom in škofom.

Naš pater Hugolin Prah iz Belgije je imel tudi kratek pozdravni nagovor škofu in obenem čestital jubilanťu k njegovi srebrni maši.

Potem je stopil prevzvišeni škof sam na oder. Zahvalil se je predvsem za globoko vdanost, ki so mu jo ta dan pokazali delavci-trpini. Rad se je odzval povabilu Slovencev, da se s tem tudi zahvali »našemu« patru Teotimu za vse, kar je dobrega storil za Slovence tukaj. Rekel je, da se posebno zahvaljuje Slovincem, ki so organizirali to lepo mednarodno versko manifestacijo, obljubil nam je, da hoče tudi on enkrat obiskati našo domovino Slovenijo in Jugoslavijo in vrniti tako obisk našega škofa dr. Tomažiča, ki je pred nekaj leti bil pri njem tukaj.

Nato se je globoko ganjen zahvalil še jubilanť »naš« pater Teotim prevzvišenemu škofu za visok obisk in vsem navzočim za vse čestitke in lep dar in prosil prevzvišenega škofa, da naj s škofovskim blagoslovom zaključi to najlepšo proslavo, kar smo jih tukaj doživeli; škof je nato podelil vsem navzočim blagoslov in proslava je bila zaključena in bo ostala vsem v najlepšem spominu.

»Naš« pater Teotim nam je pa podaril vsakemu tudi lepo foto-spominsko sliko in nas presenetil po proslavi tudi s pristno slovensko vinsko kapljico.

Vsem našim izseljencem topla priporočamo 48 strani obsegajočo knjigo »Obisk v Indiji«, ki jo je napisal dr. Svetozar Ritig. Pisatelj je sam prehodil to bajno deželo in nam v krasni vsebini osvetljuje mnogotere zanimivosti dežele, kjer zdaj delujejo slovenski misijonarji. Stane 3 Din. Naroča se: Bengalski misijon D. J., Ljubljana — Zrinjskega 9.

„Naš“ pater Teotim

† Prof. msgr. dr. Franc Žigon

Pater Theotimus (hol.) van Velzen, frančiškan (O. F. M.), je po rodu pravi Holanec. Rodil se je 18. marca 1885 v mestu Delft, blizu Haga. Leta 1904 je bil preobleden in leta 1911 v mestu Weert posvečen v duhovnika. Eno leto po duhovniškem posvečenju se je posvetil študiju sociologije, nakar je prišel leta 1912 v mesto Heerlen opravljat dušno pastirsko službo med delavce, kjer je ostal do leta 1921, ko ga je njegov predstojnik poklical v Woerden, kjer je ostal le do leta 1924, ko je prišel meseca julija zopet nazaj v Heerlen. Tu je prišel v dotiko tudi z našimi Slovenci, ki so bili zaposleni v premogokopih v Limburgu. Začel je obiskovati naše po kolonijah, ustanovil s slovenskim misijonarjem g. Poharjem leta 1926 prvo slovensko društvo sv. Barbare v Brunssumu, katero društveno zrnje se je razvilo v močno katoliško jugoslovansko Zvezo društev sv. Barbare v Limburgu, katera ima v svoji zvezi 7 društev v vseh večjih naselbinah, poleg še slovensko godbo in razne prosvetne oddelke. On nas je versko dvigal, skrbel da so nas prišli obiskat od časa do časa slovenski duhovniki iz domovine. Njegova zasluga je tudi, da smo imeli nekaj let stalnega slovenskega duhovnika g. D. Oberžana tukaj. Po njegovem odhodu ima zopet dušno pastirsko delo v večjem obsegu med Slovenci v svojih rokah. Pomaga mu od časa do časa slovenski duhovnik Prah iz Belgije.

V Holandiji ni Slovenca, ki bi ga ne poznal, saj smo ga tako vzljubili, da ga vsi zovemo kratko in karakteristično »naš pater«.

Saj je pa res ves naš. Govori slovensko, pridiguje slovensko, obiskuje nas po kolonijah, po zborovanjih, nas hvali, nam govori, včasih, če je treba, tudi malo pokara, a je vedno dobre volje in nas ima rad. Tudi gre njemu zasluga, da smo postali Slovenci najbolj znan narod med drugimi tukaj. On nas je seznanjal s Holanci in

Iz sončne Gorice nam prihaja otožna vest, da je 21. maja zatisnil svoje oči odlični sin slovenskega naroda, znani bogoslovni profesor msgr. dr. Franc Žigon. Pokopali so ga 25. maja ob pol 11 dopoldne.

S tem blagim gospodom stopa s pozornice goriskega cerkvenega in narodnega življenja markantna osebnost, ki je slovela po lepih vrlihah svojega duha in svojega srca.

Dr. Žigon je zagledal luč sveta v Ajdovščini dne 12. novembra 1865.

Osnovno šolo je obiskoval najprej v domačem kraju, kakor pač skoro vsi slovenski kulturni delavci. Gimnazijo je študiral v Gorici, kjer se je odlikoval po svoji nadarjenosti. Čeprav je bila gimnazija nemška, torej za slovenskega učenca težka šola, je bil v vseh razredih odličnjak. — Da je — pozneje tudi kot pisatelj — obvladal sijajno nemščino, bodi omenjeno le mimogrede.

31. julija 1887 je bil posvečen v mašnika ter je kmalu potem nastopil službo kot kaplan na »Placuti« v Gorici.

Upoštevač njegove talente ga je nadškof Zorn poslal na višje študije v »Augustineje« na Dunaj; na tamošnji univerzi je tudi promoviral 20. februarja 1892. Kmalu potem je bil poklican v gorisko centralno semenišče, kjer je več let poučeval fundamentalno in dogmatiko namesto prof. Gregorčiča, ki je bil mnogo let poslanec v dunajskem parlamentu.

Obenem je vršil v semenišču službo študijskega prefekta ter knjižničarja. Nekoliko let je bil tudi ekonom.

Ko je bila l. 1902 ustanovljena po prizadevanju avstrijskih škofov v bogoslovnih učiliščih posebna katedra za filozofijo (s fundamentalno), je poveril blagopokojni kardinal Missia to stolico prof. Žigonu, ki je bil kot malokdo kvalificiran za to stroko.

Dr. Žigon je bil plodovit pisatelj; pisal je slovenski, nemški in latinski, povsod gladko, jasno, koncizno.

Njegov priljubljeni predmet je bil problem o odnosu milosti in svobodne volje.

O tem vprašanju je pisal temeljite razprave in članke v raznih, tudi inostranskih revijah.

Njegovo prvo, in lahko rečemo to, pravo »Žigonovo delo« je bila knjiga »De scientia media«.

Pozneje je pisal v »Katholike« (Mainz), »Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie« ter v »Ephemerides Lovanienses« (Belgija). Njegovo ime je bilo dobro znano v znanstvenem svetu filozofov in teologov. Zlasti so hvalili Nemci Žigonovo razlago o pojmu »časa« (Zeitbegriff).

Posebne zasluge ima za slovensko filozofsko nazivostlojve (prim. »Kat. Obzornik« 1906, 188).

Kot učitelj je bil Žigon jasen in precizen. Kakor vsak pravi filozof, se je rad pomudil na svojem posebno priljubljenem polju, toda pri tem svojih dijakov ni dolgočasil, temveč jih za stvar v resnici zainteresiral.

Umevno, da se je časih spustil tudi v višave, kamor mu navadne dijaške peruti niso utegnile slediti, toda znal se je kmalu spustiti v one zone, v katerih je lahko plaval tudi dijaški duh. Enega pa so se njegovi dijaki pri njem naučili: da je treba pri študiju misliti in poglobiti se v stvarino.

Čeprav po svoji naravi spekulativno usmerjen, moramo priznati, da ni bil pedanten ali suboparen; nasprotno: imel je mnogo smisla za prakso in tudi za humor!

na najmerodajnejših mestih, da smo pridobili na ugledu.

Velika je njegova ljubezen do Slovencev. Da bi jim lažje pomagal, se je začel učiti slovenskega jezika. Da, še več, da bi se preje naučil slovenščine, je odpotoval l. 1932 v našo domovino, kjer je ostal šest mesecev. Ves navdušen in prevzet od lepote naše zemlje se je vrnil v Holandijo, kjer z vedno enako veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo nadaljuje svoje dušno pastirsko delo med našimi izseljenci do danes.

Zato vidimo, da gre rad pomagat v spovednico, da je svojim duhovnim sobratom z dobrina in praktičnim nasvetom vedno rad na razpolago.

Zelo pridno je sodeloval pri cerkvenem sodišču: bil je dolgo let defensor vinculi (»bratitelj zakonske vezi«); povsod, pri sodnji in pri njegovih drugih funkcijah je sijal njegov prodiren duh, čigar argumentaciji se ni bilo lahko ustavljati.

Razen tega je bil tudi prosinodalni eksaminator za župnijske izpite ter diecezanski ocenjevalec za knjige (»cenzor«).

Zaradi njegovih zaslug ga je nadškof Sedej odlikoval z naslovom konzistorijalnega svetnika.

Kot človek je bil Žigon blagega srca; glavo je imel časih res »svojo« (pa tak filozof jo je tudi moral imeti), toda srce je bilo blago in zvesto. Velikodušno je pomagal, kjer je le mogel; če je človek potreboval pomoči na znanstvenem polju ali pa podpore v gospodarski potrebi, je našel pri Žigonu vedno zlato srce.

Tu bodi omenjeno, da je prof. Žigon prebil med vojno tri leta v ljubljanski škofiji. Ko se je namreč zaradi italijanske vojne napovedi zateklo gorško bogoslovno semenišče (in tudi nadškof Sedej) pod gostoljubno streho Cistercijanov v Stično, je prišel tja tudi prof. Žigon ter je do konca vojne poučeval. Stiški redovniki se še danes spominjajo njegove duhovitosti in njegovega dobrega srca: bil je v samostanu res priljubljen.

Na političnem polju je bil v predvojni dobi vdan pristaš rajnega dr. Gregorčiča. Kot »starine« se znabiti ni v vsem strinjal z »mladimi«, vedno pa je bil tudi v teh vprašanjih jasen. odkrit in pošten, tako da mu tudi drugomisleci ni mogel odreči iskrenega spoštovanja.

V narodnem oziru je bil vselej zaveden Slovenec; občeval pa je rad tudi z Italijani, posebno z duhovniki, v iskrenem prijateljskem tonu.

Po vojni je še nekoliko let poučeval v bogoslovnem semenišču; leta in bolezen so mu slednjič narekovala, da se umakne v penzijo; zadnje čase je tožil, da čuti, kako se je postaral. Toda njegov duh je bil do zadnjega čil in mlad.

Te dni pa se je njegov duh preselil v one višave, o katerih je znal prav on kot filozof in kot teolog tako lepo govoriti.

Ave, anima pia!

Pozor, predsedniki in tajniki jugoslov. izseljenskih društev

Ob raznih prilikah potrebuje Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev podatke o društvih naših izseljencev v inozemstvu. Ker je v korist teh društev, da so ti podatki vedno na razpolago, naj isti takoj javijo sledeče podatke Družbi sv. Rafaela za varstvo izseljencev v Ljubljani:

1. Ime in sedež društva;
2. dan ustanovitve društva;
3. število članov;
4. naslove predsednika, tajnika in blagajnika in imena društvenih odbornikov.

Lani je bil z nami tudi na evharističnem kongresu v Ljubljani.

Za ves njegov trud in veliko ljubezen do našega naroda v Holandiji smo mu iz srca hvaležni in ga prosimo, naj ostane tudi nadalje naklonjen našim izseljencem.

Vsemogočnega pa prosimo, da ga nam še dolgo ohrani in pusti zdravega dočakati še zlato sv. mašo.

Ad multos annos!

V imenu Slovencev v Holandiji:
Odbor Zveze jugosl. društev sv. Barbare.

Božidar Tensundern:

Slovenska šola v Gladbecku

Gospod urednik me je prosil, da naj napišem članek za »Rafaela« o prvi slovenski šoli v Gladbecku ravno zdaj, ko je »Slovenec« prinesel novico, da pride slovenski učitelj iz Litije g. Anton Šlibar v Gladbeck. Letos je 10 let, odkar smo začeli s tako zvano slovensko šolo. Pravim: tako zvana slovenska šola. Ni bila namreč šola v pravem uradnem smislu; pa vendar so se otroci naučili slovenskih pesmi, slovenskega jezika, malo zgodovine in geografije o svoji domovini. Dvakrat na teden ob šestih zvečer so se otroci zbrali v mojem stanovanju; bilo jih je 40 do 60 otrok. Moja sestra je zlasti v začetku včasih grdo gledala, ker sobe niso ostale snažne; polagoma pa je že postala bolj prijazna, ker so jo lepe slovenske pesmi tolažile in razveselile njeno srce. So bili otroci vsake vrste; največ jih je bilo iz Gladbecka, drugi pa so bili iz bližnje okolice. Slovenske čitanke, slovenske katekizme smo imeli in naročili smo »Jaslice«, mesečnik za otroke, ki je izhajal v Gorici. Vsak je moral nekaj brati, prestaviti in pripovedovati. Doma, pod nadzorstvom svoje matere, pa so morali tudi nekaj slovenskega napisati. Malokdaj sem jih moral karati; navadno je šlo vse prav lahko in gladko. Ker so otroci prišli prostovoljno in rade volje, je bilo razpoloženje vedno izvrstno. Posebno radi so kaj slišali o tistih krajih, kjer so bili rojeni njihovi starši. Imenujem samo nekatere kraje: Bela Ljubljana, Maribor ob Dravi, Šmartno pri Litiji, Trbovlje, Dolenjsko in Gorenjsko, Bled in Triglav, Celje in Savinjska dolina, kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, kralj Aleksander, Beograd, Skoplje, Kosovo polje, Zagreb, Sarajevo, Dubrovnik, Split, Čiril in Metod, Slomšek in Baraga, Jeglič, Karlin, Brezje, Rajhenburg, Šmarna gora itd. Ni bilo znanstveno vse popolno in vzorno, pa vendar so se otroci zanimali; doma so vprašali svoje starše, ki so jim vse še bolj natančno razložili. Višek takega večera je

bilo seveda petje. Lepe Kalanove pesmarice »Pojte« in »Prepevajte« smo imeli, pogrešali smo samo Slomškovo pesem: »En hribček bom kupil«. Naučili so se otroci gotovo več kakor 20 cerkvenih in 30 narodnih pesmi. Pomagala je pri petju dobra Slovenka, poživovalna in nesebična gospa Katarina Urankar, ki je tudi dolgo let jako uspešno vodila cerkveni pevski zbor. Nemška učiteljica jih je učila najlepših rajanj. Nastopili smo večkrat pri društvenih slovesnostih v Gladbecku, pa tudi v drugih krajih kot slovenska šola s petjem, deklamacijami in rajanjem. Največja prireditelj take vrste se je vršila 5. februarja 1928 v veliki šolski dvorani lepe Alojzijeve šole v Gladbecku v pričujočnosti 400 ljudi in gospoda generalnega konzula iz Düsseldorfa. Leta 1928 meseca julija nas je obiskala skupina 30 akademikov, trgovcev in drugih iz Jugoslavije. Gospod gladbeški nadžupan jih je pozdravil, pozdravila pa jih je tudi slovenska šola. Prečastiti gospod Ksaver Meško, ki ima mehko srce

in bistro glavo se je zahvalil za sprejem v imenu vseh. »Slovenec« je takrat pisal: »Nepopisno lep in ganljiv je bil prizor, ko je stopil na oder naš Fr. Ks. Meško in nagovoril gladbeško slovensko mladino, jo vzpodbujal in bodril k ljubezni do ljube mamice in njenega jezika. Mladina, ki je pravkar na odru odpela venec slovenskih pesmi, se je zgrnila okrog govornika in vsa dvorana je kot onemela ob tem prisrčnem prizoru. Naš pesnik ljubezni do matere je tu gori na nemškem severu pred odprtimi srci slovenske mladine zapel največji slavospev materini ljubezni.«

Ko smo se vrnili s posebnim vlakom leta 1927 iz Jugoslavije, so nas na posebno ganljiv način pozdravila slovenska šola in gospa Urankarjeva. Zahvalil sem se jim in otrokom dejal: »Prihodnje leto pa se boste vi peljali v Jugoslavijo.« In to se je res uresničilo: Nemška oblast je dovolila prosto vožnjo, jugoslovanska tudi in avstrijska znižano. Tako je bilo mogoče, da je moglo približno 250 slovenskih otrok iz Nemčije, zlasti po prizadevanju prevzvišenega gospoda škofa Jegliča in gg. vel. županov Vodopivca in Schaubacha živeti in se pokrepčati štiri tedne med počitnicami v Sloveniji pri sorodnikih ali drugih dobrih ljudeh, ki so jim dali za »božji lon« hrano in stanovanje. Leta 1931 se je ponovila ta akcija; zopet je bilo 250 otrok in po trudu komisarja g. Berislava Deželice iz znane zagrebške Deželiceve rodbine smo mogli poslati 30 otrok celo na otok Korčulo na oddih. Leta 1932 je jugoslovanska vlada dovolila tudi nemškim dijakom — bilo jih je 170 — brezplačno vožnjo; med potom so dijaki obiskali Mater božjo na Brezjah in potem so stanovali pri kmetih v Banatu in v Bački. Slovenska šola v Gladbecku je obstajala samo dve leti in pol; meseca oktobra 1928 sem bil premeščen v Hövel, 80 kilometrov daleč od Gladbecka, in šola je počasi zaspala. Učenci in učenke te tako zvane slovenske šole se radi spominjajo teh lepih časov; tudi meni ostaja v najlepšem spominu ta čas, ko sem živel med dobrimi slovenskimi otroci.

Izseljenske novice

Dopisi za prihodnjo štev. »Rafaela« morajo biti v uredništvu do 4. julija, zato, prosimo, pohitite z dopisi.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja v Belgradu sporoča sledeče prometne vesti: Dovoljena je polovična vožnja po naših železnicah jugoslovanskim izseljencem iz Amerike in Nemčije, in sicer za eno potovanje od meje do namembne postaje in za eno potovanje od te postaje nazaj do meje. V to svrhu morajo naši konzulati v Ameriki in Nemčiji izdati izseljencem posebne objave, na podlagi katerih kupijo na obmejni postaji polovično vozno karto za svoje potovanje po naših železnicah. Ta popust velja za izseljence iz Amerike od 1. VI. do 31. VIII. in za izseljence iz Nemčije od 15. VII. do 15. IX.

Isto ministrstvo tudi sporoča, da je predstavniki senat v USA odobril načrt zakona o deportiranju inozemcev, kateri se poroče izključno zato, da bi si osigurali vstop v USA.

Hrvatski izseljenci v USA so poslali našim pasivnim krajem velikodušen dar v znesku 10.000 dolarjev, kar znaša nad pol milijona dinarjev.

Svetnik našega poslaništva v Buenos Airesu g. Avgust Mišetić je premeščen v zunanje ministrstvo, na njegovo mesto pa pride svetnik g. Božidar Stojanović iz poslaništva v Washingtonu.

V prostorih izseljenskega komisariata v Zagrebu je bil 7. aprila otvorjen izseljenski muzej.

O razmerah med našimi izseljenci v Franciji

Zakaj zahtevajo vsa samostojna društva, da mora čimprej biti iz Metza premeščen g. izseljenski komisar Gruičič?

1. Ker je on moralni krivec nemogočih in gnilih razmer, ki so vladale na kr. konzulatu v Metz u za časa g. konzula Mišiča. Če je odšel g. Mišič, je pravično, da odide tudi drugi krivec!

2. Ker društva nimajo v g. Gruičiča nobenega zaupanja. Društva se dobro zavdajo, da jim je g. komisar sovražn, ker jih je ob vsaki priliki zlohotno denunciral pri direktorjih in pri naših oblasteh. Ni zamudil nobene prilike, da bi jim naprtil žig separatizma, protidržavnosti itd., dasi so bila društva dobrodošla, da so sodelovala pri večjih praznovah Saveza, ki si zanj lasti g. Gruičič monopol državitvornosti.

3. Ker društva doslej od takega komisarja niso imela nobene koristi. Ako je imel kdo težave za ureditev rente, se je vedno rajši obrnil na francosko invalidno društvo, ker je vedel, da bo dobil tam sigurno in uspešno pomoč, pri g. komisarju pa samo lepe obljube.

Zato ni resnično, kar piše »Glas« od 1. maja 1936, da si je g. Gruičič z dolgoletnim delom med izseljenci pridobil občó ljubezen in spoštovanje.

Če člani Saveza pobirajo zanj podpise, naj ga imajo. Jim bo vsaj tudi zanaprej tako imenitno lahko kontroliral blagajno, kakor je to storil v preteklosti, da so člani Saveza na občnem zboru dne 19. aprila sami smatrali za potrebno ponižno protestirati zoper samolastno razpolaganje s saveznim premoženjem! Beri »Glas« od 1. maja 1936! Na mesto izseljenskega komisarja mora priti oseba, ki bo nepristranska, enako pravična za vse! To je najmanj, kar se more od državnega uradnika pričakovati. Ali naj bo velik del izseljencev le tedaj enakopraven, kadar je treba plačati potni list, drugače pa ne?

Prosvetno delo Saveza.

»Glas« od 1. maja 1936 do neba povzdiguje prosvetno delo Saveza. Koliko pa je tega dela v resnici? Kar tole istrsko storijo poslušajte od Janeza Roženeveta!

V srečnem kraju, kjer teče voda, raste drevje in jedo ljudje pšeničen kruh, je živel človek, ki ni nikoli nič delal. Samo ležal je in lenaril in v spotiko svetu pol življenja brez dela zapravljal. Potem se je naveličal zbadanja in sklenil, da pokaže ljudem kaj zna.

Vzel je sekuro, šel v gozd in podrl najljepši hrast. Oklestil je veje, zvelkel deblo domov in začel tesati. Vaščani, ki ga niso videli nikoli pri delu, so vrelj skupaj, se čudili in izpraševali, kaj bo napravil.

»Vreteno za mlinsko kolo!« jim je odgovoril.

»Glejte noz, so dejali ljudje, »smo si mislili, da lenari, pa je moči zbiral za veliko reč. Vretena se je polotil! To ni karsibodi.«

Vnet za svojo stvar je človek tesal in tesal, da so treske in iveri odletavale po dvorišču. Ker pa dela ni bil vajen, je de-

blo zasekal. Ko je meril, je spoznal, da je za vreteno že prešibko.

»Nič ne de, napravim svorol!« je dejal in tesal z vneto naprej.

Za svoro ni treba izučenega kolarja. Vsak gospodar jo zna obdelati iz primerno debelega in dobro ravnega bukovega, jesenovega ali drugega debela. Ravnih hrastičev bi bilo škoda za to in tak les je pretežak.

Seveda, če se človek prvič v življenju k delu pripravi in teše svoro iz debelega hrastovega hloda, je stvar drugačna. Ko je mislil, da je svora gotova, je bila vsa krevljasta in vegasta, na sredi pa tako tenka, da se je šibila.

»Nič ni, zatesal sem! Napravim rajši toporišče za sekuro!« je dejal, presekal les na dvoje in obdeloval en konec naprej.

Človek, ki pol življenja ni nič sekal, je tesal in obsekaval konec lesa, da je bilo dvorišče že polno trsk in iveri. Dolgo je bil količek še zmerom predebel za toporišče, potem pa je bil nenadoma prešibak in človek sam ni vedel kako, da mu ni ostalo nazadnje nič v roki.

»Šment nazaj, skoraj bi se mi bilo pokazilo! Dobro, da imam še en konec!« je dejal in začel obdelovati drugega.

Dolgo je bil predebel, potem pa tudi nenadoma prešibak in ko je človek nehaj obsekavati, je držal v roki droben košček.

»Kladivo nasadim na to«, se je domislil in obrezoval polence naprej s pipcem. Rezljal je in reznil, a klinček, ki ga je nazadnje napravil, je bil predroben in prekratek. Še za dleto ali šilo ne bi bil, ker mora biti ročaj tudi za tako orodje debelejši.

Človek je premišljeval in ugibal, pa je kaj bi klinček porabil, pa je zagledal prislone grablje, ki jim je manjkal v čeljustih zob. Ni pomislil, da morajo imeti grablje zobe iz drenovega ali gabrovega lesa, in jim je pomeril hrastovega. Klinček pa je bil tak, kakor da je nalašč grabljam za zob narejen, ravno prav debel, ravno prav dolg. Vsadil ga je v čeljust in zadovoljno dejal: »Saj sem vedel, da mora iti velika stvar po sreči, če se je pravi človek loti.«

Zadel je grablje na rame, šel po vasi in oznanjal na ves glas: »Zdaj pogledjte, kaj znam in kaj sem napravil!«

Ljudje, ki so videli prej toliko tesanja in slišali zdaj toliko govorjenja, so pozabili, da je za en sam ničvreden zob starim grabljam posekal najlepši hrast.

»Malo takih!« so pritrtili in ga imeli zanaprej v veliki časti.

»Malo takih!« so lahko rekli tudi tisti, ki nepoučeni bero poročila o prosvetnem delu Saveza, kakor je n. pr. v zgoraj imenovanem »Glasu«, kjer stoji tiskano (prestavimo iz saveznega nacionalnega jezika v slovenščino): Na kulturno-prosvetnem in narodnem delu je Savez izdal skoraj 40.000 frankov in s tem služi za zgled ostalim našim delavskim društvom v inozemstvu. Kdor pa stvar pozna od blizu, se bo temu napihovanju in bahariji le pomilovalno nasmehnil. O pevskih in glasbenih zborih, o sportskih društvih v okviru Saveza nam ni znano ničesar. Je bilo sicer nekaj poskusov v tej

smeri, a je vse kaj hitro zaspalo, ker za tako prosvetno delo vodstvo ni imelo nikoli sredstev na razpolago. Zato o resničnem prosvetnem delu v Savezu sploh ni vredno govoriti. Za kaj pa je potem šlo tistih 40 tisoč frankov? Ali za knjižnice? »Glas« sam pravi, da Savez razpolaga z lepo biblioteko, za kar se ima zahvaliti darežljivosti Primorske, Savske in posdbno Dravske banovine. Torej so bile knjige podarjene, čeprav nam ni znano, kje se ta biblioteka nahaja in kdo ima od tega sploh kaj koristi. Nikjer še ni bilo čitati, da se je od gorenje vsote toliko in toliko porabilo za nakup novih knjig.

Ali se je za imenovane vsote tiskal Glas, da se zastoj pošilja izseljencem? Mimosgrede povedano ta list sploh ni vreden, da ga zastoj kdo prejme, kvečjemu za zahrbtnene namene bi prav prišel, kdor nima drugega. Saj ne beremo v njem drugega, kakor pretirana in precej potvorjena poročila, denuncijantske napade na tega in onega, ki jih vedno na koncu zabeli vzklik: Živel Kralj in domovina! — zato da bi napadeni ne imel poguma, da se brani, ker bi brž dobil pod nos, da je protidržaven element. Ali ni to zloraba kraljevega imena. Prav tako se mi zdi, kakor poročanje, kot se je zgodilo še pred vojno na Dunaju. Dijaki so se v gostilni stepli in morala je posredovati policija. Toda, kaj si izmislijo prebrisani tiči? Začno peti cesarsko himno, da so policisti salutirali, medtem pa so glavni krivci že pobrisali. Za to seveda savezno glasilo zasluži podporo. Kakor je razvidno med vrstami iz Glasa, je dohajala podpora na posredovanje g. dr. Koste Lukinića, šefa centralnega Presbira, g. Ljubomira Hofmanovića, načelnika občnega oddeljenja ministrstva socialne politike, in g. dr. Fedora Aranićkega, načelnika odseka za zaščito izseljencev istega ministrstva. Potemtakem je bil Glas podpiran od drugod in ni šlo iz gorenje vsote!

Ali so se morda prirejali tečaji za mladino, da bi se malo priučila materinega jezika? Bilo je že mnogo takih tečajev in jih bo še, a Savez ni dozdej priredil niti enega, dasi bi bilo krvavo potrebno, da zlasti svoje člane temeljito zdrami iz spanja narodne nezavednosti in otopenosti. Dejstvo je namreč, da jih je ravno med člani Saveza največ takih, ki se nič ne brigajo, da bi se njihovi otroci materinega jezika vsaj za silo naučili, in ki ostantativno ne pošiljajo otrok v tečaje, ki se v ta namen prirejajo.

Za kaj se je vendar potrosila gorenja vsota? Ne vemo. V poročilih so zlasti vidne kakor ameriški nebotičniki visoke postavke o stroških za potovanja in drugo. Tako prosvetno delo pa lahko vsak vrši na lastne stroške in ni treba, da bi ga zato drugi podpirali. Zeleti bi bilo zato malo manj trkanja na prsi, pa malo več dela. Za 40.000 frankov bi se dalo napraviti že nekaj več, kakor pa je napravil tisti, ki je iz hrastovega debela iztesal klince za stare grablje.

Izseljenec.

»Vi, ki ste seme izkrovolega naroda, mislite le eno: kako boste združeni vse svoje moči, vse svoje zmožnosti, vsó svojo ljubezen in vse svoje srce posvečali naši jugoslovanski državi, za njen procvit, kulturo in blagostanje!«

Dr. Janez Evangelist Kreh.

Naša najgrenkejša bol in največja sramota

Jože Premrov:

Pesem tujine...

Poglejmo še nekoliko v domovino!

Medtem, ko se moramo izseljenci zavedati, da smo se zapustili, mora naša domovina tudi priznati, da ni storila svoje dolžnosti.

Pred leti, ko bi se moralo najbolj misliti, kako bi se dalo s pomočjo časopisja trdneje prikleniti izseljence na domovino, se je računalo še samo s tem, kakšni dohodki bodo od izseljenstva. Kakšno škodo trpi naša domovina, ker ni znala izseljenstva voditi, more razumeti le človek, ki preživi leto v tujini.

Če vzamemo najprej sorodnike vsakega izseljenca, pridemo do pogostih zaključkov, da so si svojce v tujini upropastili prav sami.

Življenje v domovini se razlikuje od izseljenškega življenja, da skoraj ni mogoče opisati. V domovini poteka čas vse drugače, kakor v tujini. Posebno prva leta, ko človek zapusti domovino, živi s svojim duhom vedno v domovini. Dan za dnevom preštevava ure, kdaj mu bo mogoče prejeti zopet kake vesti od dragih sorodnikov.

V domovini pa — ko prejmejo pismo od izseljenca, ga z veseljem prečitajo. Toda kaj, ko pa v domovini tako hitro potekajo dnevi, da se zavedo največkrat, da bo treba kmalu odpisati, ko je že davno pretekel mesec...

Ko njihovemu svojcu že dolge tedne ali že tudi mesece skrbi iztrga zaporedoma vse, še vsaj nekoliko vesele urice, ki bi jih mogel preživeti v tujini, prejme: »Nekoliko smo se zakasnil, ne zameri, res nismo imeli časa...«

V takih primerih sem neštokrat slišal vzdihovati: »Saj imajo denar, ki sem ga poslal; bi mi pa vendar lahko redno odgovorili...«

Take in podobne tožbe se slišijo vedno porodek. Nevzdržno postane človeku in si potem pogostokrat želi sam pretrgati vsake vezi z domovino. Tako mnogokrat zgubi po nepremišljenosti mati sina, sestra brata, žena moža.

V tem pogledu bi se moralo delati vse drugače. Čim pogosteje bi se spominjali svojih v tujini s pisanjem, bolje bi bilo zanje. Kajti dokler je v izseljencu zanimanje za svojce, mu je tudi skrba za domovino.

Že ljudje, ki imajo svojce v tujini, jim torej ne posevajo prave skrbi. Kaj pa šele tisti, ki nimajo svojcev v tujini in ki se še do danes prav v ničemer ne zanimajo za izseljence.

Se ta ubogi »Rafael«, ki je takorekoč edino glasilo našega izseljenstva, ni more, kar bi bilo potrebno, vsaj nekoliko prodrati med naš narod.

Kmetu, ki je ves zatopljen v svojo zemljo, se ne more ravno zameriti, ako je čisto pozabil, da biva daleč preko meje in daleč preko morja tudi naš človek. Niso ga navajali, da bi živel v zanimanju za svoj narod ne v naših kulturno-prosvetnih društvih in ne v časopisih. Zato mu čisto zadostuje, ako nedeljo, razen za verske dolžnosti, porabi le za branje »Domoljuba« ali kakega drugega lista.

Grši madež pa pade na ostalo našo javnost. Kulturna društva, ne vem ali se sploh smejo imenovati kulturna, ako še do danes ne prejmejo »Rafaela«, iz katerega bi vsaj tu in tam kdaj počevala svoje člane o izseljenškem življenju.

Najbolj žalostno je pa za vsem tem še to, da marsikdo, ki se prerije na več ali manj odločilno mesto, tega gorja ne vidi ter lahkomišlno trati čas, med tem ko nam narod tako žalostno propada.

Dogodi se, da kdo v skrbi za svoj narod z desno ramo podpre zanikrnost in brezobzirnost

Ko pa preteče čas in ko pride vsa javnost do spoznanja, da je treba izseljenstvu posevati več skrbi, se tudi on pridruži. Postavi se pred radio, češ, jaz sem svoječasno tudi izseljenske razmere proučeval.

Trditve, da nekateri naši izseljenci prihranijo tisoče, dočim drugi popijejo cele zaboje vina, zvenijo nekako tako, kot da bi se med današnje zdravniške vede pojavil nekdo, ki bi na vse grlo pričel kričati, da tuberkuloza razsaja, medtem ko se drugi že zdavnaj trudijo dognati, zaradi česa nastane in kako jo odpraviti.

Lotimo se resnejšega dela! Skušajmo odpraviti rane, ki grozijo narodu s propadom! V skupnosti bi nam bilo mogoče le z nekaj volje doseči, da bi se kmalu veselili uspeha.

Ocepek Alojzij.

»Tudi jaz mu bom pisala. O, kako te bo vesel! Saj sam veš, da sta bila vedno dobra prijatelja in zvesta si bosta ostala tudi v tujini! Dobro bi bilo, da sporočiš to novico tudi gospodu župniku. Marsikateri nauk in bodrilo boš dobil za na pot. Tudi našega Toneta sem poslala k njim. Ko sta se pred leti ločila, sta imela oba solzne oči. Od tedaj naš Tone večkrat piše gospodu župniku in se mu vedno zahvaljuje za dragocena navodila, ki mu jih je gospod župnik vcepil ob odhodu v dušo.«

»O, na gospoda župnika tudi ti, Janez, ne smeš pozabiti! Koliko dobrega so nam že storili! Oni so res naš oče in pastir,« se oglasi mati.

»Mama, gospod župnik že vedo o mojem načrtu. Dejali so mi, da se me bodo vsak dan spomnili v molitvi.«

»Pa na gospoda kaplana tudi ne smeš pozabiti, Janez!« se oglasi oče.

»Oče, z gospodom kaplanom sva pa najboljša prijatelja že od nekdaj,« mu odvrne sin.

»V Vestfaliji sicer ne boš imel domačih gospodov, pa vseeno jih poslušaj in delaj tako, kakor bodo veleli. Če se boš njih držal, ne boš nikoli zašel na stranjska pota, ki vodijo v duševno in telesno propast!«

Med živahnim razgovorom je stopil v kuhinjo sosed Pavel rekoč: »Kaj pa se je zgodilo? Kadar je Katra pri vas, je vedno nekaj posebnega.«

»O, Pavel, Boga zahvali, da nimaš dolga in pridno družino in toliko zemlje, da vas vse redi!«

»No, za to dobroto sem Bogu vedno hvaležen! Če kaj hujskega ne pride, se nam ne bo treba bati.«

Po teh besedah planeta v sobo hčerki Anica in Julka.

Jakopetovemu Janezu je jelo srce močnejše utripati, ko je zrl pred seboj Anico, s katero ga je vezalo lepo in plemenito prijateljstvo. Stisnil se je v kot za Katro in povsili glavo.

Anica je takoj spoznala, da se je Janez v zadnjem času zelo spremenil. Nič več ni zahajal v vas in tudi redkobeseden je postal. Anica ga je ob lepih večerih tako rada poslušala, ko je s tovariši prepeval, da je kar donelo v tiho noč. Že nekaj večerov je pogrešala njegovega krasnega tenorja. Stopila je k njemu in mu dejala: »Janez, zakaj pa si vendar postal tako žalosten in potri?«

Julka in ostali so se ozrli na Anico in Janeza.

Po dolgem in mučnem molku ji je odvrnil: »Anica, Bogu bodi hvaležna, da ostaneš doma! Moja pot me tira v tujino — Vestfalijo...«

»Bog naj te spremlja,« je mehko dejala in odšla domov.

Medtem ko so se ostali pogovarjali in dajali Janezu nasvete, je Anica bridko jokala v svoji mali sobici. Spomnila se je nepozabnih večerov, ko je med rožami na oknu poslušala ubrano fantovsko petje pozno v noč. Nihče ni vedel,

da imajo fantje tako hvaležno poslušalko. Za to skrivnost so vedele le drobne zvezdice na večernem nebu.

Tiho in neopaženo je že od nekdaj živela Anica. Pridna je bila in tudi pobožna. Vse te lepe lastnosti je opazila tudi na Janezu. Spoštovala ga je in v sreču je nosila skrito željo, da bi nekoč postala Janezova nevesta.

Za to njeno veliko skrivnost ni vedel, razen Boga, nihče. Do Janeza je bila vedno dobra in plemenita.

Janez jo je spoštoval in tudi rad videl, toda nikoli se ji ni upal o tem črhiniti niti besedice. Vse to je vedno mirno počivalo v njegovi duši.

Čez nekaj časa je mirno vstal in odšel v sobo in se bridko razjokal. Ibi bo moral! Pustiti domače, dom in tudi — Anico. Bog ve, ali mu bo hotela kdaj pisati, ko bo živel daleč od nje?

Med tem razmišljanjem se mu približala oče.

»Janez, saj si vendar fant! Pusti jok in bodi vesel!«

»Oče, ko bi vedeli, kako mi je hudo, bi drugače govorili!«

Jakope je spoznal sinovo bol, zato ga je pustil v miru in odšel v kuhinjo.

»Katra,« se oglasi Jakope, »nekaj denarja mi boš morala posoditi. Sama veš, da smo brez okroglega; papirji in pot v Vestfalijo stanejo precej denarja.«

»Kar miren bodi, Jakope! Denar lahko dobiš tukaj!«

»Tudi mi mu bomo nekaj dali,« se oglasi Pavel. »Janez je bil vedno dober in če je le mogel, mi je rad pomagal. Takih fantov je danes malo!«

Julka, ki je bila še otrok, ni mogla čudnih pogovorov razumeti. Brnelo ji je po glavi le: Tujina in denar. Odšla je domov k Anici, toda njena vrata so bila zaprta. Klicala jo je in šele čez nekaj časa se je Anica oglasila.

Popolnoma mirno jo je Anica spravevala, kaj so se po njenem odhodu pogovarjali pri Jakopetovih.

Julka ji je dejala, da bo oče dal Janezu nekaj denarja za na pot.

Anica je takoj spoznala, da bo Janez odšel. Komaj se je premagovala, da ji ne bi solze zalile oči.

Proti večeru se je družba od Jakopeta razšla. Vsi so mislili le na Janeza. Želeli so mu, da bi se zdrav in srečen vrnil pod rodni krov.

Ko je lepa pomladna noč objela samotno vasico in se je spet oglasila fantovska pesem, je stopila Anica k oknu. Takoj je spoznala, da je Janez tudi med njimi. Zakrila si je obraz in prisluskovala ubranim glasovom pozno v noč...

(Dalje prihodnjiki.)

Pristopajte

k „Družbi sv. Rafaela“!

Uredništvu „Rafaela“

Še ta mesec je sklican v Rusiji kongres brezbožnikov, h kateremu so povabljeni zastopniki iz vseh držav sveta. Poizkusili bodo, da se kongres in govori ter sklepi njegovi razširijo povsod in bodo začeli energično propagando za boj proti vsakemu verstvu. V tem satanskem delu bodo našli pomoč zlasti v onih državah, v katerih se pod ruskim boljševiškim vplivom cerkev in njene ustanove preganjajo.

V naši državi, ki z boljševiško Rusijo nima nobenih diplomatskih in političnih odnošajev, javne oblasti komunizmu in njegovemu brezboštvu niso naklonjene, vendar pa je znano, kako na široko se

komunistične ideje in naklepi bodisi javno pod raznimi nedolžnimi plašči, bodisi tajno širijo posebno med mladino.

Potrebno je torej, da katoliško časopisje, katoliška društva, predvsem pa katoliška akcija proti zločinu tega kongresa nastopijo, pred nevarnostjo brezboštva svarijo, pobijajo napade na vero in cerkev ter pozitivno katoliška načela za družabne in gospodarske odnose razjasnujejo in v poljubni obliki ne prestando širijo. Za to sodelovanje naslov najiskrenejše naprosam.

† Gregorij Rožman,
škof.

Slovenska Krajina

Vpliv duhovnika med izseljenci v Franciji.

Z velikim veseljem je vzela Slovenska krajina na znanje, da se je začelo obravnavati njeno pokrajinsko izseljensko vprašanje tudi pred širšim slovenskim forumom — tam, kjer se slovenske izseljenske zadeve rešujejo — v »Izseljenskem vestniku Rafaelu«.

V članku »Izseljensko vprašanje Slovenske krajine«, ki ga je »Rafaell« priobčil v prejšnji številki, je med drugim zelo poudarjena potreba po izseljenskem duhovniku med izseljenci iz Slovenske krajine v Franciji in prekmurskimi sezonskimi delavci v Vojvodini. Že več let prosijo prekmurski izseljenci v Franciji in Vojvodini za duhovnika. Pa do zdaj jim še ni bilo dano. In kako hrepenijo po njem, ki »je delivec svetih skrivnosti! Njihove duše naravnost žeja po duhovniku, da bi slišale slovensko besedo iz njegovih ust, da bi si olajšali dušne težave... Razumljivo. Saj pravijo, da je človeška duša že po naravi krščanska. Koliko bolj si želi domačega duhovnika katoličan, ki živi popolnoma osamljen med tujimi ljudmi.

Težko je dušnopastirsko delo med prekmurskimi izseljenci v Franciji. Živijo raztreseni daleč na okrog in težko jih je zbrati v večjem številu na enem kraju. Če jih namerava obiskati kak slovenski izseljenski duhovnik, ki deluje v Franciji, jim javi svoj prihod, da se morejo zbrati tisti, ki živijo v bližnji okolici. Na ta način je že prkarat »pastirolal« med prekmurskimi izseljenci v Franciji slovenski izseljenski duhovnik g. Zupančič. Navadno se zbere okrog 20 do 30 prekmurskih izseljencev. Tak dan je dan velikega veselja za vse udeležence!

Nad 100 km daleč — k duhovniku!

Za belo nedeljo — 19. aprila — je g. župnik Zupančič preskrbel nekaterim prekmurskim izseljencem duhovnika — g. Orešnika. Iz pisma, ki ga je udeleženka Farkaš Anica pisala uredniku »Novine« (objavljeno 17. maja), more

vsak razbrati, kak izreden vpliv ima duhovnikov obisk na izseljence. Samo nekoliko misli iz pisma:

»Večkrat sem Vam (— g. uredniku) že kaj poročala iz Francije, toda tako veselega dogodka, kot danes Vam doslej še nisem imela poročati. Obiskal nas je namreč velečastiti gosp. Orešnik — slovenski duhovnik. Zbrali smo se v soboto zvečer 18. aprila. Težko smo pričakovali, kdaj bo napočil tisti srečni dan, da odkrijemo srca ljubemu Bogu. Celu ure smo šteli. Svidenje (z duhovnikom) je bilo zelo veselo. Prej se z njim nismo poznali, a smo se hitro sprijaznili. Potem smo šli v cerkev k sv. spovedi; šest nas je bilo, ki smo tu v bližini cerkve. Po končanem opravilu v cerkvi smo se razgovarjali. Na počitek nismo mislili, čeprav se je bližala enajsta ura. — Nismo mogli spati. Mislili smo na to, kar smo slišali in se pripravljali na sprejem — Jezusa, po katerem smo že tako dolgo hrepeneli. Po kratkih urah je prišel »naš lepi svetek«, prvič obhajani v tujini. — Na belo nedeljo se jih je zbralo nad trideset izseljencev. Nekateri so si najeli avto, drugi so prišli s kolesi in vozovi, nekateri celo peš. Eden je prišel nad 100 km daleč, druga nad 40 km, ostali pa okoli 20 km daleč. Po končanem spovedovanju je imel g. Orešnik slovensko pridigo in nato sv. mašo s skupnim sv. obhajilom, pri kateri so peli udeleženci slovenske pesmi. Imeli so skupno kosilo. Popoldne pa zopet slovenske večernice. — »Pomislite, komu ne bi bilo srce ganjeno, ko zasliši prvič v temni tujini, po tako dolgem času prijazne, ganljive besede v dno srca segajoče — namestnika Kristusovega, slovenskega duhovnika slovensko pridigo. Posebno sv. evangelij. V naših očeh so se zalesketale solze.« — Tako ta izseljenka.

Klic po duhovniku! Sto kilometrov daleč gre izseljenec k duhovniku! Še v daljnih masijonih se redkokje najde kaj podobnega!

Nekaj nad 30 izseljencev iz Slovenske krajine je bilo deležnih te sreče.

A kje so še ostali tisoči? Sedmo leto že prebivajo prekm. izseljenci v Franciji in njih število se je sukalo letno povprečno okoli 5000! Koliko lažje bi jim bilo bridro življenje v tujini, če bi jih letno vsaj enkrat obiskal domači — slovenski duhovnik. Koliko bi jih ostalo zvestih svoji veri in vzgoji domovine! Zakaj vendar do zdaj niso dobili svojega izseljenskega duhovnika? Zakaj se je do zdaj v dušnem oziru tako malo ali skoraj nič storilo za nje? Se mar ne zavedamo, da so ti izseljenci kri naše krvi; da smo mi v domovini v veliki meri odgovorni za njih duše? Se mar ne zavedamo tega, da niso naši izseljenci le naša domovina — deseta banovina — na tujem, ampak tudi naša škofija, naša župnija na tujem, v tujini! Živimo v času, ko se farna zavest, farno občestvo tako poudarja. Tu je lepo polje, kjer naj to farno občestvo pokaže svojo dejavnost! Ali se zavedamo vsi, ki nam je izročena dušna oskrba slovenskih vernikov, da tudi nam duhovnikom veljajo Kristusove besede o poslednji sodbi. Ali ne bo mogoč Kristus takrat v osebi marsikaterega izseljenca reči: »Zakaj lačen sem bil (božje besede, milosti) in mi niste dali jesti; žejen sem bil (tolažbe) in mi niste dali piti...; v ječi (tujine, grehov) sem bil in me niste obiskali.« Grenka obtožba!

Ali vendar ni lažje, ohraniti čistega, nepokvarjenega in poštenega človeka na pravi poti, kot pa spreobračati zakrknjenega grešnika? Ali naj čakamo, da bo tujina do dna zastrupila naše ljudi s svojo brezbriznostjo in odtujenostjo Bogu in vsemu, kar je božjega — in šele potem naj jih zopet z največjimi žrtvami in naporu pridobivamo nazaj za Kristusa?

Da so nam res duše tako dragocene, pokažimo tudi v dejanju in dajmo tudi prekmurskim izseljencem v Franciji in v Vojvodini to, kar jim po vsej božji pravici kot katoličanom gre — dajmo jim izseljenskega duhovnika!

Res clamat! —

Delavski dom v Soboti. Prepotrebni delavski dom v Soboti se začne graditi. V njem bo imela borza dela svoje prostore. Delo so prevzeli sami domačini. V domu bodo razni lepi prostori. V njem bodo imeli zatočišče vsi, ki gredo v tujino, ali se iz nje vračajo. Na postavitve doma se je že dolgo mislilo.

Nerazumljivo. Lansko jesen je v Franciji umrla nesrečne smrti neka izseljenka iz Slovenske krajine. V začetku novembra je bila njena prtljaga poslana v Ljubljano. Več kot pol leta skušajo njeni starši spraviti njeno prtljago domov, pa ne gre. Ležarina itd. pa se nabira in bo počasi narasla tako, da ne bo vsa obleka menda toliko vredna. Ali se ne bi dalo to kako urediti, da bi starši v takih in podobnih slučajih dobili s čim manjšimi stroški in v čim krajšem času prtljago njih sinov in hčera, v Franciji umrlih? Domačin iz Slov. krajine.

Vsem katoliškim Slovincem v Nemčiji

Slišim, da ste pravila društva sv. Barbare, ki sem jih jaz sestavil, zavrgli in uvedli namesto slovenskih »jugoslovanska« društva, ki jih pa nemški duhovniki odklanjajo in škofijstvo noče odobriti.

Čemu to?! In odkod to? To mora prihajati samo od strani, ki slovenski, posebno pa katoliški stvari ni priazna. Zakaj naenkrat ni prav, da so društva slovenska? Saj če so slovenska, so že sama po sebi jugoslovanska. Besedo »slovenski« odmetavajo tisti, ki hočejo, da se Slovenci popolnoma utopijo v »jugoslovanstvu«, oziroma v srbstvu. Kaj res nočete biti več Slovenci, ampak samo »Jugoslovani«? Kolikor vas poznam, prav gotovo ne! Čemu bi torej še pri vas uganjali tisti jugoslovanski »nacionalizem«, ki nam še tukaj doma dela take zmede?! Skrbite rajše, da bodo vaši otroci znali kaj slovensko! To bo vaš praktičen nacionalizem.

Popolnoma napačno je, da na podlagi tega »jugoslovanstva« izključujete iz svojih društev svoje rojake, ki imajo to nesrečo, da je njih domača zemlja pripadla tujcem! Primorski in koroški Slovenci torej ne smejo biti člani vaših društev! Ni dosti, da jih tukaj zatirajo Italijani in Nemci, zdaj jih hočete zatirati še vi tam gori!! To je dokaz, da se je ta sprememba izvršila pod vplivom od take strani, ki Slovincem ni prijazna. Po vašem bi tudi naš g. ban Natlačen ne mogel biti član vašega društva, ker je doma iz kraja, ki so ga zasedli Italijani. Velika budalost!!... Tudi onih, ki so sprejeli nemško državljanstvo, ni treba iz naših društev izključevati ali jih imeti samo za »častne« člane! Ako se s tem, da so postali nemški državljani, niso odpovedali slovenstvu, ni nobenega vzroka, jih izrivati. V Ameriki so skoro vsi Slovenci ameriški državljani, pri tem pa dobri Slovenci in imajo svoja slovenska društva. Slovenci ste vsi, in grdobija bi bila, ako se brez vse potrebe hočete trgati na dvoje. Kdor to dela, ni Slovincem in ne prijatelj Slovincem.

Še manj so pa tisti, ki so to spremembo hoteli imeti, prijatelji katoliške stvari. Kdo je ustanovil vaša društva? Nemški duhovniki in nihče drugi! Ti so vas učili, da ste Slovenci in vam naročali in zahtevali, da ostanite Slovenci! Köster in drugi, saj jih poznate. Ko bi ti tega ne bili storili, bi večina od vas komaj še vedela, da ste Slovenci. Utonili bi bili že davno v nemškem morju. Ti so vam oteli vero in narodnost, — ko se za vas še nobeden drug ni brigal. Tudi tisti ne, ki vas hočejo zdaj imeti zase in vas odtrgati od duhovnikov. Grda nevhvaležnost bi bila, zdaj duhovnikom hrbet obrniti ali se vsaj od njih odtegniti. Ti so vaši resnični prijatelji, ki vam samo dobro hočejo. Saj niso od vas nič imeli, vas nič potrebovali, le vi ste jih potrebovali, a so se za vas toliko zavzeli in za vas skrbeli, da so le občudovanja vredni. Ni v tem oziru v vsaki deželi tako, kakor je na Nemškem. In posebej še re-

Božidar Tensundern,
voditelj Slovincem v Nemčiji.

čem: Grda nevhvaležnost je, ako žalite gospoda Tensunderna s tem, da ga odrivate! In jaz vem, da je žaljen in se po pravici žaljenega čuti. On, ki ves živi

in gori za Slovence in se žrtvuje zanje, da je le čudno! Ali naj je to zahvala za njegov veliki trud?! Slovenci, ki imate nekaj čuta za dostojnost, napravite konec tej nedostojnosti: ne žalite svojih največjih prijateljev in dobrotnikov! Tudi jugoslovanske oblasti bi mu morale biti hvaležne!

Saj vem, da niste vsi teh misli. Le nekateri so se dali vplivati od takih, ki niso vašega duha. Jaz sem g. Lindiča čislal in ga želel imeti takrat za predsednika. Toda ker se zdaj za moja opozorila ne zmeni in mi na moja pisma niti ne odgovarja, bi si danes želel drugega na čelu naše organizacije, ako ne krene na pravo pot. Saj ne rečem, da ni osebno poštenjak in dober katoličan, toda preveč se da vplivati od gotove strani in se ne more ali noče od tega vpliva izmotati. Misli, da mora tako biti; pa se moti.

Rojaki! Ostanite, kar ste bili: Slovenci in katoličani, združeni s svojimi duhovniki! Ohranite stara pravila, ki so dobro preiščljena, in ni prav nobenega vzroka zamenjavati jih s slabšimi. Nikakor tudi ne verjamem, kar nekateri trdijo, da nemška vlada zahteva to spremembo, ker bi sicer naša društva razpustila. Ta bo bosa! Ne verjamem, da bi se nemška vlada v to vtikala. To je vaša samostojna zadeva. Ne dajte se med seboj narazen trgati! Bodite složni, edini in med seboj prijatelji!

Lepo pozdravljeni!

Vaš stari prijatelj
Janez Kalan.

Izseljencem v vednost!

Od izseljenskega odposlanca v Newyorku smo prejeli obširno poročilo o sleparijah pri zameni bančnih vložnih knjizic z delnicami pokopaliških parcel v Clevelandu.

»Po splošni zatvoritvi bank v Zedinjenih državah meseca marca 1933 so ostale v Clevelandu nereorganizirane štiri velike banke in posojilnice, v katerih imajo naši izseljenci precej denarja. To so: Union Trust, Guardian Trust, North American Trust in International Savings.

1. Union Trust je na dan zatvoritve, 15. junija 1933 imela okrog 192 milijonov dolarjev premoženja. Izplačala je do sedaj okrog 51% na vrednosti vlog. Vlagateljem se ponuja baje na odprtem trgu samo 17% za ostalo vlogo. Tudi Guardian Trust ni vodila nikake narodnostne statistike, pač pa je splošno znano, da je bila jako popularna med jugoslovanskimi izseljenci v Clevelandu in okolici in da je imel naš človek silnega denarja naloženega v tem denarnem zavodu.

2. Guardian Trust je imela na dan zatvoritve 15. junija 1933 nad 111 milijonov dolarjev premoženja. Izplačala je do sedaj okrog 51% na vrednosti vlog. Vlagateljem se ponuja baje na odprtem trgu samo 17% za ostalo vlogo. Tudi Guardian Trust ni vodila nikake narodnostne statistike, pač pa je splošno znano, da je bila jako popularna med jugoslovanskimi izseljenci v Clevelandu in okolici in da je imel naš človek silnega denarja naloženega v tem denarnem zavodu.

3. Standard Trust, da omenimo še eno, ki je bila jako patriotizirana od našega naroda, katero je nazval »Delavska banka« in ki je imela na dan zatvoritve 21. decembra 1931 na knjigah 18 in pol milijona dolarjev premoženja. Izplačala je 5%.

4. North American Bank, ali po naše »Slovenska banka« v osrčju Clevelanda ima po svojem zadnjem poročilu od 4. marca 1936 483.716,03 dolarjev na vlogah.

Seveda je to poročilo današnje reorganizirane North American Banke. Vložne knjizice te ban-

ke, ki datirajo izpred poloma bank v Ameriki in ki znašajo več milijonov dolarjev, se sedaj kupujejo za 50—60% vrednosti vlog. S temi starimi knjizicami se do gajale vse preteklo leto sleparije na podlagi transakcij s pokopališkimi zemljišči. Istotako so se vlagatelji pri International Saving & Loan Banki (po domače imenovani slovenska posojilnica), kupovali s svojimi starimi bančnimi knjizicami te skoro nič vredne pokopališke parcele (lote).

Pri tej instituciji (The International Savings & Loan Co.) so imeli naši izseljenci 30. junija 1930 2.068.337,32 dol. Poročilo od 30. junija 1935 pa izkazuje samo 716.601,67 dol. vlog.

Vlagatelji obeh zadnje imenovanih zavodov so — po ljudskem glasu — kupili največ zemljiških pokopaliških parcel, čeprav bi bili lahko za svoje knjizice dobili vsaj polovično ceno svojih vlog na odprtem trgu v Clevelandu. Tako pa so kupili pokopališke parcele po 100 dolarjev, ki po sodbi strokovnjakov mso vredne niti po 10 dolarjev na trgu v Clevelandu.

Po sodbi časopisja, društev in voditeljev našega naroda v Clevelandu so baje naši ljudje vložili najmanj četrta milijona dolarjev v pokopališke parcele ali lote imenovane, katera vsota bo šla bržkone v popolno izgubo.

Državni pravnik v Clevelandu preiskuje že več mesecev vso gnusno afero. Pomaga mu tudi naš rojak Mr. John Prince, Fr. Ivan Prince se boji, da ne bodo ljudje dobili niti 10 centov na dolar. Preiskuje se seveda samo kriminalna stran — ako sploh obstoji — te vso Ameriko obsegajoče afere.

Svarilna kampanja se vodi in se bo vodila v izseljenski javnosti proti takim in sličnim transakcijam. Kot drugi je tudi naš narod v Clevelandu in okolici Clevelanda izgubil vsako zaupanje v domače denarne zavode zaradi silnih izgub in je sedaj bolj kot kdaj prej dostopen vse vrste spekulantom, katerih je na ameriškem trgu sila dosti.

Grašič Jožef:

Notranja kolonizacija

V št. 5. »I. V. Rafaela« je napisal g. I. K. na koncu članka gornjega naslova: »Torej notranja kolonizacija! To mora biti odslej naše geslo in vodilo! Toda — le kam po Jugoslaviji in kako.«

To velja! V domači državi naj se naseljujejo Slovenci in v večjem številu skupaj, da se lažje in bolje ustanovijo. Posebno je to važno za naše rojake, ki se doseljujejo semkaj iz tujih držav. Tako delajo tudi drugi narodi. Da se je to načelo vedno udeleževalo v Ameriki, severni in južni, bi bil naš narod tam boljše poznan in bi bil krepkejši tudi v gospodarskem oziru.

Kam naj se usmeri naseljevanje?

Pri centralni vladi v Beogradu je gotovo izdelan kataster za kolonizacije v Jugoslaviji. Če pa še ni, naj se ta opustitev popravi čim hitreje.

Kako naj se izvede kolonizacija? V prvi vrsti moramo naglasiti kmečko naselitev in to vsaj v velikosti manjših vasi v večjem številu in ne predaleč oddaljenih. Ne mislimo pa na naseljence kot navadne sezonske delavce, ampak za take, ki imajo vsaj nekateri od njih za današnje razmere zadostno gospodarsko izobrazbo.

Agrarni strokovnjaki bi morali biti tem še vedno gratis na razpolago, dokler se kolonija ne utrdi in država naj to zadostno podpira, saj gre tudi za njen prospek. Prva skrb države pa bi morala biti, da dotične kraje preskrbi z zdravim vodo. Ako so v starih časih zamogli naseljavati vodovode v velikem stilu, zakaj bi se to ne moglo narediti v sedanjosti, ko se toliko poveličujemo z napredkom.

Voda je splošna javna zadeva. Potrebna je potniku, vojaštvu, domačinu in tujcu. Do zdrave vode vsakdo ima pravico, kakor do dela in kruha.

Kjer vodno vprašanje ni urejeno, takim krajem se kolonisti izogibajo. Moderna higijena se najbolj propagira z zadostno zdravim vodo.

To so prav dobro vedeli že stari Rimljani, zato nahajamo stare zapuščene vodovode pod zemljo, katere nasledniki tistih niso bili vredni vzdrževati. Tudi po našem Balkanu bi se kaj takega našlo. Preskrba vode za ljudstvo je sicer marsikje težavna, vendar bi morala biti v vsaki državi med nujnimi potrebami na prvem mestu. Čim prej vgrizne javna oblast v to jabolko, toliko bolje bo za državo.

Z ustanovitvenjem kolonije naj se vedno skrbi tudi za cerkev, šolo in potrebno obrtništvo. Za kolonizacijo pridejo v poštev najprej državna posestva, potem pa tudi ona velikih posestnikov, katera so zanemarjena. To zahteva splošna korist ljudstva, vis major naj pa to uredi. Agrarna je naša država in kot taka naj pretežno tudi ostane, seveda na času primerni stopnji ekonomske kulture — v težnji za novim napredkom. V kolonizaciji bo torej pripadalo Slovincem na prvem mestu kme-

tijstvo, na drugem pa industrija. To je pa novo vprašanje!

Naš narod je bil naravno zaposlen s poljedelstvom. Ni čuda zato, če ni spretno pripravljen za delo v tvornici, pač pa ima za to sposobnosti. Zato je dolžnost države, da pomaga s primernim šolstvom tistemu delu ljudstva, ki ni neobhodno potreben kmetijstvu, do izobrazbe v industrijske namene. Industrija si sicer tudi sama zna delati reklamo. To se pa že godi na »naši njivi« in večkrat nam ne dobrohotno! Zato daje v zaposlovanju prednost tujcem, ki so morebiti trenutno sposobnejši od našega ljudstva. To pa je treba ravno popraviti z izobrazbo domačinov. Našlo se jih bo za to, le priložnosti jim dajmo do izšolanja. Marsikje imajo sicer to še za luksuz, pa je le potreben vsakdanji kruh!

Naša je škoda, če iščemo dela v tvornicah, za katero še nismo usposobljeni. V tem slučaju dobivamo le najnižje zasluzke in še te okrnjene!

Podobno se godi, žalibog, v rudokopih, kjer je razmerno največ zaposlenih naših rojakov. Razpoložljivih pa bo še vedno več, ker jih inozemstvo pošilja domov. Naši rudarji so prvovrstne delovne moči. Kljub temu se sliši, da so zapostavljeni manj sposobnim — in to še celo v domovini. Na rovaš gre to tujcev delovoditeljev v naši državi. Kdaj bo temu konec?!

Med Slovenci je pa še ena vrsta izseljencev, raztresenih v Jugoslaviji in v inozemstvu. To je služinčad: služkinje, hišne, kuharice, podvorniki pri zasebnih in v javnih lokalih. Večji del naše mladeži, katera se ni poprijela doma kmečkega dela, se zateka samovoljno v te službe, časih z dobrim uspehom, pa večkrat tudi z žalostnim kon-

cem. V najboljšem slučaju je le manjši del teh pripravljen za službe, kakršne iščejo. Največ je teh iz industrijskih okrožij. Ker nimajo za to potrebne izobrazbe, lovijo najnižje službe, če jih sploh najdejo.

Slabo so plačani in to jih navadno počene na opolzke poti in v najhujše vrtnice življenja. Svet sicer take obsoja, vendar naposled sami niso bili najhujši krivci.

Za to mladino je potrebna sistematična vzgoja, naučna doba, kakor za rokodelce. Sedanji čas, doba širjenja turizma in tujskega prometa še posebno to zahteva.

Vse hvale je vredno, da imamo Slovenci vsaj nekaj zasebnih gospodinj-skih šol, ki so večinoma v redovnih zavodih. Tudi prosvetna društva poskušajo v tem oziru narediti, kolikor zamorejo. Vse to bi se moralo po vsej državi posplošiti na način, da bi država podpirala širokogrudno že sedaj obstoječe tozadevne učilnice in nove vpeljevala. Mnogo mladine bi se rešilo, ki je sedaj v pošolski dobi najbolj izpostavljena nevarnostim življenja.

S tem bi pa končno še ne bilo rešeno to vprašanje. Za služinčad splošno, moško in žensko, bi se moralo nekaj ukreniti za onemoglost in starost — z obli-gatnim zavarovanjem in določenjem minimalnih plač. Ta delavski problem pa spada v »socialno zaščito«. Pojem varčevanja se je v poslednjem času skoraj popolnoma zgubil. Če bi mladina videla, da mora zaradi starostnega zavarovanja štediti, bo prišla zopet volja, da si tudi prostovoljno še kaj prihrani za čase onemoglosti.

K zavarovanju bi se pa zamoglo pri-tegniti, oziroma dopustiti tudi našo služinčad v inozemstvu, kjer je navadno boljše plačana zaradi valute. Tem zad-njim bi bilo seveda prepuščeno na dobro voljo, če se hočejo odzvati povabilu do-movine.

Slovenci v Zagrebu

V nedeljo, dne 17. maja, smo imeli zagrebški Slovenci zopet lep in vesel dan pri sv. Roku in v Jeronimski dvorani. Pripravili so nam ga pevci z Mirne na Dolenjskem, kjer je g. kaplan Babnik Karel v kratkem času zbral mnogoštevilen mešan pevski zbor, ki je danes brez dvoma med najboljšimi podeželskimi zbori na Dolenjskem. V Zagrebu smo tudi včasih že prirejali cerkvene koncerte, ki so se lepo obnesli, zadnja leta pa kar ni bilo in ni bilo nobenega samostojnega pevskega nastopa. Zato smo s tem večjim zanimanjem pričakovali Mirenčane, zlasti še, ko smo slišali, da so že napravili nekaj prav uspešnih koncertov doma, v Trebnjem, na Zaplazu itd.

G. Babnik, ki vodi zbor, je že dopoldne pripeljal svoje pevce k sv. Roku in so med sv. mašo zapeli nekaj pesmi, s čimer so si takoj pridobili simpatije Rokovcev. Vstopnice so se dobro prodajale in vsi so komaj čakali večera.

Ob pol 6 je bila Jeronimska dvorana polna. Pevci, ki so si popoldne ogledali Maksimir in druge zanimivosti Zagreba, so bili pripravljeni. Tedaj je prišla še velika skupina deklet Marijine družbe, ki so ravno začele svoje duhovne vaje, zavesa se je razgrnila in zapeli so. Krepki, čisti in zvočni glasovi fantov in deklet so planili z odra in trkali na srca. Od pesmi do pesmi je raslo navdušenje poslušalcev, ki so se še zmerom zgrinjali v dvorano, raslo pa je tudi veselje in pogum pevcev, tako da je odmor sko-

raj prekmalu prišel, kljub temu, da so dodali »Venček«. V odmoru so zaigrali naši citraši, ki so se dobro postavili, a ljudje so le zopet želeli petja. Pa je bilo treba vendarle še malo počakati, zakaj Kramarjeva Angelea je prinesla g. dirigentu šopek lepih vrtnic, zastopnik Slomškovega prosvetnega društva pa je pozdravil pevce in se jim zahvalil za trud, da so prišli tako daleč s pesmijo med svoje rojake. In zopet je naša pesem o ljubezni in veselju, o trpljenju in žalosti iskala poti v srca in si jih osvajala... Ne bomo se spuščali v ocenjevanje posameznih pesmi, vendar moramo povedati, da so bile poleg čisto narodnih najlepše Tomčeva »Majeva« in »Flosarije«. Mirenčanom lahko čestitamo, da imajo tako dober zbor, ki je zelo discipliniran in ima mnogo dobrega materiala, posebno med moškimi. Če bo zbor nadaljeval, kakor je začel, bo dosegel še lepe uspehe in bo lahko vzor drugim podeželskim zborom. Koncerta se je udeležil tudi g. kanonik Barle Janko, urednik glasbene revije »Sv. Cecilija«, in se je o zboru zelo pohvalno izrazil.

Po koncertu je priredilo Slomškovo prosvetno društvo pevcem malo večerjo in tako je med pesmijo hitro prišel čas odhoda. Vaš dopisnik se je razgovarjal s pevci, ki so bili vsi židane volje, kajti niso pričakovali takega sprejema in odziva, kakor so ga doživeli v Zagrebu. Tudi zagrebški Slovenci smo pevcem hvaležni in želimo, da bi še kdaj prišli s pesmijo med nas.

Kaj delajo naši po svetu

Nemčija

Gladbeck. — Da je slovenski narod velik častitelj nebeške Matere, to vedo skoraj vsi narodi po celem svetu. Zaradi tega in ker je ravnó mesec maj, nam katoličanom posvečeni mesec nebeške kraljice, zato so se naši rojaki v Gladbecku zbrali v nedeljo 24. maja ter imeli svoje šmarnice v lepi cerkvi sv. Lamberta. V začetku je zapel mešani zbor lepo pesem »Spet kliče nas večani maj«. V svoji pridigi, katero je imel preč. g. konz. svetnik in voditelj katoliških Slovencev v Vestfaliji, Tensundern, je podčrtal, da je verni častitelj nebeške matere slovenski narod. Govoril je tudi o lepih Marijinih cerkvah v domovini, kakor tudi o romarskih Marijinih cerkvah v drugih deželah. Sledila je procesija v cerkvi v čast Matere božje in pri kateri smo peli lavretanske litanije.

Po šmarnicah so se rojaki društva sv. Barbare in Roženvenke bratovščine zbrali v rokodelskem domu ter opravili svoje mesečno zborovanje. Predsednik društva sv. Barbare g. Dobrave je vse pričujoče prisrčno pozdravil, posebno pa našega vodjo preč. g. duh. svetnika Tensunderna. Po čitanju zapisnika zadnjega shoda smo zapeli nekaj narodnih pesmi. Nato je predsednik prebral okrožnico kralj. konzulata iz Düsseldorfa glede znižanja takse potnih listov. Ker pa znižanje ne koristi zadostno našim, zato se tudi navzoči niso razveselili te novice. Marveč so jo s smehom vzeli na znanje. Predsednik je poudarjal, da naša želja in prošnja ostane enaka, kakor doslej; mi zahtevamo takso in podaljšanje potnih listov tako, kakor imajo drugi narodi. Preč. g. Tensundern se je spominjal najprej veselih dogodkov v društvu; čestital je navporočencema Jožefu Janežiču in mladi soprogi Franciški Gittner; novo rojenemu Janezu, prvemu sinu našega blagajnika Mihaela Berleca ter soprogi, kakor tudi novo rojenemu Francu Jožefu, sinu našega člana Franca Beča in soprogi. Mlademu paru, kakor tudi mladim Slovencev ter njih srečnim staršem smo zaklicali krepki živijo. Nato so prebrali članke časnika »Slovenca« in »Rafaela« glede velikonočnega pastirovanja, katerega sta opravila preč. gg. Premrov in Žagar. Predsednik je nato čestital novo rojenemu otroku sestre našega gosp. prezesa, gospe Haverkamp. Zelo vesel pa je tudi ta dogodek; otrok je rojen 29. februarja, torej ima vsako četrto leto svoj rojstni dan; njegov boter je naš vodja preč. g. Tensundern, ki je dal otroku pet imen, zadnje je slovensko ime Ciril. Tudi temu otroku in njegovim srečnim staršem, kakor tudi njegovemu botru smo zaklicali krepki živijo. Naš vodja je še povedal, da bomo letos zopet romali k Mariji Kevelarski meseca avgusta. Nadalje pa je govoril o razmerah, ki vladajo med našimi katoliškimi društvami. Nameravalo se je njega, ki že čez 20 let deluje in skrbi za nas, rafinirano ločiti od nas, ker pa vidijo, da se večina naših društev ne pusti na tak način oslepariti, so obljubili tudi onim društvom ostati zvesti. Tisti pa, ki misli, da pod starim vodstvom ne more društvo več izhajati, naj gre v božjem imenu.

Predsednik je še govoril glede voznje v domovino, katero organizira narodno društvo »Zvon«. On ima črno na belem, kakšni ljudje so pri tem organiziranju. Apeliral je na vse navzoče, ki se mislijo pridružiti tej voznji, da naj bodo previdni, ker naša društva niso za nobeno škodo odgovorna. Predsednica bratovščine gospa Gorše je povabila vse članice in člane Društva sv. Barbare na kavo, katere bo sledile dan v zvezi s proslavo materinskega dne. Predsednik g. Dobrave je na koncu zborovanja še govoril o slovenskem učitelju, ki je od države imenovan za izseljence v Nemčiji in ki se bo nastanil v Gladbecku. Prosil je vse starše, ki imajo otroke, da gredo v tem oziru društvu in tudi g. učitelju na roko, da bo uspeh tem večji in boljši. Gospoda učitelja pa prisrčno pričakujemo.

V časopisih beremo, da se vsi rojaki tudi že veselijo ter pričakujejo g. učitelja. Obenem pa želijo, da bi se g. učitelju posrečilo spraviti vse rojake pod eno streho.

Tukaj imam čast, da spregovorim z onim ro-

jakom resno besedo. Našo streho smo zgradili pred 27 leti. Tudi vi, skoraj vsi ste bili nekdanj pod to streho. Misleč, da ne boste mogli izhajati pod to streho, ste si zgradili sami svojo. Sedaj pa vidite (ako gospodar nič ne popravljal), da se podira vaša bajta nad vami. Treba si bo poiskati drugo streho. A kje, če ni okroglih? Ker pa naša še vedno stoji, kakor nekdanj in bo tudi stala, ker je iz močnega materiala, smo pripravljene, da vas zopet vzamemo pod našo streho. Sprevideti morate, da ste šli na izgubljeno pot in vse se bo poravnalo. Sedaj, ko pride slovenski učitelj, boste imeli priliko, da se temu javite ter hodite pri njem v šolo in se spet naučite, kar ste že zdavnaj pozabili. Na vsak način bo g. učitelj tudi pripravljen, da vas bo naučil: Oče naš in rožni venec moliti, kar ste tudi že pozabili. Vedeti morate, da ne pride učitelj sem, da bi morda vam dal navodila, kako se žganje kuha in pije, ali kako se goljufa narod in državo? On pride za to, da vas bo učil katoliške in prave narodne ideje. Ne tako narodnost, kakršno si vi mislite. Torej prisrčno povabljeni tudi vi!

Gladbeck. — Materinski dan bratovščine rožnega venca v Gladbecku. — Že dolgo časa poprej se je odbor bratovščine zelo živahno gibal, da je ta dan čim bolj uredil. V ponedeljek 25. maja so se zbrale matere in žene v veliki dvorani rokodelskega doma ter pričakovale, kaj bodo lepega videle. V začetku je nekaj deklet podalo par lepih deklamacij. Vodja preč. g. Tensundern je vse matere in vse navzoče prisrčno pozdravil ter vsem želel dobro zabavo. Pogostili smo matere in žene. Sledila je krasna igra v enem dejanju; predstavljalo se je v lepi sliki življenje in trpljenje matere. Vsi igralci, zlasti pa otroci, so izvrstno podali svoje vloge. Zahvalili smo se jim s krepkim ploskanjem ob koncu igre. Preč. g. Tensundern je govoril o materi; kakšno težko delo ima mati v svojem življenju; posebno pa je podčrtal slovenske matere. Da je proslava imela tudi pravi namen, je imenoval gospo Uršulo Starinovo poprej Drnovšek, ki je rodila 15 otrok, za kraljico vseh mater. In da bo imela kraljica tudi svoje postrežnice, so se ji priključile štiri prave slovenske matere, ki so se udeležile tega dneva z rutami na glavi. Spominjal se je tudi svoje matere, katera je že 78 let stara. Vsako leto ob Binkoštih ga pride obiskat za nekaj tednov. V svoji starosti je še vedno korajžna in vesela. Ker je ravnó prispel na proslavo tudi preč. g. kaplan Hülsmann, veliki prijatelj naših rojakov, ga je prisrčno pozdravil ter tudi njega imenoval za svojega namestnika, kadar bi bil sam zadržan. Za to imenovanje smo zaklicali preč. g. kaplanu krepki živijo, nakar se je on prisrčno zahvalil za pozdrave in imenovanje za namestnika. Malo težavno bo, ker on ni zmogel slovenskega jezika. Godbene naloge pa sta pri tej proslavi prevzela g. Fran Dobrave in T. Zapusček. Igralci društva sv. Barbare pa so nastopili s humorističnim kupletom, tako da so prišli vsi na svoj račun. Predsednik društva sv. Barbare g. Dobrave pa je matere opominjal na

njihove verske dolžnosti napram svoji družini, kakor bratovščini. Le tako nam bo mogoče naša društva ohraniti in vsakovrstne proslave obnoviti. Velika pomoč k temu pa nam bo slovenski učitelj, katerega pričakujemo. V ostalem času večera so se prepevale stare slovenske pesmi.

Obširno žrebanje je prineslo veliko srčnega smeha. Da so se matere tudi spominjale svojih mladih let, jim je godba zaigrala nekaj lepih slovenskih valčkov in koračnic in tako so se tudi mnoge stare mamicе zavrtle kakor nekdanj, ko so bile še mlada dekleta v slovenski domovini.

Dortmund-Eving. — Dne 10. t. m. smo imeli tu v Evingu redno mesečno zborovanje. Vselej imamo pa pred zborovanjem slovensko službo božjo ob pol 4 popoldne, pri kateri imamo navadno litanije Matere božje.

Obiskala sta nas izseljenjski komisar gospod Samec iz Düsseldorfa in gospod Lindič; oba sta se udeležila cerkvene pobožnosti. Po pobožnosti smo imeli v društveni dvorani zborovanje, kjer smo oba gospoda v kratkem pozdravili in nato je imel g. Lindič govor, v katerem nam je predaval o materinskem dnevu.

Nato je prevzel besedo izseljenjski komisar g. Samec in nam temeljito razlagal vse v njegovo stroko spadajoče naše in njegove dolžnosti napram domovini in medsebojne odnose; vsak je tudi imel prosto povedati, kaj ga teži in je dobil točen odgovor ali pa tolažbo, da bo njegova reč v kratkem urejena.

Prav prisrčno se v imenu društva obema gospodoma tem potom zahvaljujem s prošnjo, da bi nas še katerikrat obiskala, preden se poslovimo s tega sveta, ker smo večji del že stari! Bog čuvaj Jugoslavijo! E. Steiner, predsednik.

Herne-Holthausen. — Dne 31. maja t. l. zvečer ob pol 11 smo poslušali spored, ki ga je pripravila radiofonska postaja Ljubljana za slovenske izseljence. Žal je bilo deževno vreme tukaj na Vestfalskem ter je bilo najbrž to vzrok, da je bil v radijskih aparatih trušč, da se je slabo razumelo, posebno naslednje točke se niso prav nič slišale: Mili kraj, Ptički pojo, Oj te mlinar, Ko so fantje proti vasi šli, Ž veselim srcem voščim in Spomini naše mladosti. Druge točke so se precej dobro slišale. Prav dobro pa se je slišal prekrasni nagovor predsednika ljubljanske mestne občine g. dr. Jure Adlešiča, za kar se mu iz srea zahvaljujemo kakor tudi predsedniku Rafaelove družbe p. Kazimirju Zakrajšku, kakor je bilo rečeno v nagovoru, da se bodo za nas izseljence potrudili. V nagovoru je rekel g. dr. Adlešič, da je Jugoslavija revna država ter nam ne more dati ne srebra in tudi ne zlata. Da je naša domovina revna, dobro vemo, vendar pa jo ljubimo kot svojo mater in očeta; toda še bolj goreče bi jo ljubili, če bi bila bolj enakopravna za vse državljane, ne glede na stranko, kateri ta ali oni pripada. Ali žal je šla že marsikatera pritožba ali prošnja v koš od enega človeka, dočim je bila drugemu vsaka malenkost uslišana. — V tem pogledu bi bilo jako umestno, da bi se za nas izseljence nekdo pobrigal, ki bo morda več dosegel kakor mi sami. Nadalje je želel, da bi se vsaj dvakrat na mesec pripravil večer za izseljence na radijski postaji v Ljubljani. Še bolje bi bilo, če bi se ljubljanska radijska postaja dogovorila s kölnsko postajo, da bi ta prenašala spored za naše izseljence v Porenju in Porurju, kar bi gotovo tudi v Holandiji in Franciji boljše slišali, nego naravnost iz Ljubljane. To so želje nas izseljencev.

Belgija

Citatelju Rafaela v Eysdenu sporočam, da mora imeti zaradi carine potrdilo od domovinske občine in pa tudi od župana, kjer zdaj v Belgiji stanuje. Če boste imeli ta potrdila, potem ne bo treba plačati nobene carine. Sicer je pa vse to jasno razloženo v majniški številki Rafaela in tudi v prejšnjih.

Winterslag. — Dopisniku iz Eysdena v št. 5. »Rafaela« svetujemo, naj se nikar preveč ne razburja zaradi dopisa iz Winterslaga v št. 4. »Rafaela«, ker to škoduje živcu. Da mu pojasnimo in pomirimo kri, mu v kratkem razložimo, da pooblastila ni bilo potrebno iskati nikjer, ker smo v sporazumu z vsemi društvami (edino ne z Jugoslovenskim društvom sv. Bar-

bare v Eysdenu) dotični dopis napisali in podpisano od vseh drugih društev odposlali v Ljubljano. Dopisnik se naj informira pri uredništvu, če ni res? To zadostuje, mislimo!

Obenem vprašamo dopisnika, naj nam pove, kdo je dal koloniji v Sarajevu pooblastilo za sklicanje sestanka o sestavi delavskih resolucij? Sestanek se je vršil tajno in niso prisostvovala vsa društva, temveč se je udeležilo samo nekaj oseb.

In naša svobodna delavska podporna društva se ne strinjajo s kolonijo v Sarajevu in tudi ne pooblaščajo njih, ker je vse to vodil g. Stovišek, ki se pa nima vmešavati v delavska vprašanja. G. Stovišek naj rešuje samo to, kar

se njega tiče, druge stvari pa naj pusti v miru, kar smo mu že svetovali. — Kako mislimo o »smotru«, moramo dopisniku tudi razložiti, ker mu še ni posijalo sonce v glavo, ali se pa dela nevednega. Tudi mi pozdravljamo vsako dobro zamisel napram delavcem, pač pa od drugih stanov nimamo upati dobrih zamisli, ker boljši stanovi se ne brigajo za delavca, ampak sami zase. Zato naj dopisnik nikar ne toči krokodilovih solz. Delavci si morajo sami pomagati iz delavskih težav brez krokodilovih solz.

Dalje pojasnim dopisniku, da sestanek delavskih resolucij je bil res prej, preden je izšel »Rafaek« in sicer zato, ker nameste, da bi bil prišel dopis v 3. številko »Rafaek«, je prišel šele v 4. številko. Zato naj nam ne meče polena pod noge in naj vpraša urednika »Rafaek«. Odgovoriti moramo seveda tudi, da smo pisali v imenu vseh jugoslovenskih in slovenskih društev v Limburgu. Da imamo slovensko društvo v Winterslagu, se je dopisnik pravilno izrazil, ker je omenil, da imamo razloge za to. Bodi omenjeno, da mimogrede dopisnik zagovarja naše oblasti, češ da njim ni mogoče spoznati zahtev, ki jih stavijo delavci. Kako morejo pozdravljati delavci njegovo »dobro zamiselnost? Da ne bomo dajali preveč dela uredništvu, se naproša odbor Jugoslovenskega društva sv. Barbare v Eysdenu, da sporoči njegove želje zvezni delegaciji in jim bomo natančneje razložili njihove želje.

31. maja so uprizorili v Winterslagu igro

»Miklovo Zalo« v 5 dejanjih in je bila v polnem številu obiskana. Prisotna so bila vsa društva iz Limburga in tudi društvo iz Nivenhagena, Holandija. Zahvaljujemo se vsem za obilen obisk. Obiskal nas je tudi izseljenski delegat g. Spahić; izplačal je blagajni vsoto 200 frankov, katere je darovalo poslanstvo iz Brusla. Prav lepa hvala! Zahvalimo se tudi g. Hribarju, ki pomaga in sodeluje pri naših igrah.

Društvo sv. Barbare.

Winterslag. — Dolžnost bolnikov v Winterslagu nas veže, da se vsem prijateljem iz Winterslaga in enako tudi iz Zwartberga iskreno zahvaljujemo za prejeto podporo, h kateri so prispejali omenjeni prijatelji. Posebno zahvalo pa smo dolžni našemu društvenemu tajniku g. Juršetu in tudi g. Bretcu iz Zwartberga, ki mu je v tej akciji pomagal in katero je g. Jurše tudi do kraja izvedel.

Naj bo za zgled vsem tistim, ki mečejo blato na našega društvenega tajnika g. Juršeta, kajti mi, potrebni podpore, zamoremo samo spoznati v g. Juršetu najzračnejšega in socialnega moza, ki se zaveda, komu je treba pomagati.

Da nam je prišel denar v dobrobit, si lahko predstavljata vsak razumen človek in najbolj pa še tisti, ki je dolgotrajno bolezen že preстал. Naše izseljensko ljudstvo ima pa tudi toliko značaja in usmiljenja do nas bolnikov, da si pritrja od svojih ust in daruje nekaj za nas.

Prizadeti bolniki.

Francija

Merlebach. — Tukajšnje francosko časopisje je prineslo obširen članek, da so Slovenci v Stiringu-Habsterdicku priredili našemu slovenskemu duhovniku za njegov imendan krasen večer, združen z igro, petjem in deklaracijami in ga obdarili z raznovrstnimi darovi. Proslave so se udeležila vsa društva, šolski otroci in ostalo občinstvo, francoski župnik g. Halter in kaplan Hoffman. Bravo, čestitamo!

Smrt nam je vzela našo ljubo, med tukajšnjimi Slovenci najstarejšo Slovenko, Jožeko Čanček. Rojena je bila v Vojniku pri Celju 17. marca 1852 in je bila stara 84 let. Njen mož je umrl v Trbovljah 1919 leta. Prišla je v Francijo l. 1924 in je stanovala pri svoji hčerki. Bila je vedno dobre volje, zdrava in priljubljena in je bila pri polni zavesti do smrti. Večkrat si je želela slovenskega duhovnika in par dni pred smrtjo je sprejela sv. obhajilo in sv. poslednje olje. Pri odprtjem grobu je naš duhovnik imel kratek govor in ni nobeno oko ostalo suho. Pevsko društvo »Triglav« pa je zapelo njej v slovo žalostinko. Naj ji bo tuja zemlja lahka, ostalim pa naše sožalje!

Z »Rafaekom« smo zelo zadovoljni, ker izhaja v povečani obliki in prinaša vedno zanimive novice.

Lens-Lievin. — Društvo sv. Barbare v Lens-Lievinu je imelo v mesecu januarju občno zborovanje. Rezultat volitev je bil sledeči: predsednik Znidaršič Jože, rue Sh. Pierre No. 6. Citte 11. Lens; podpredsednik Kočvar Franc; prvi tajnik Navršnik Janez; drugi tajnik Juvančič Juro; prvi blagajnik Brisk Rudolf; drugi blagajnik Hribaršček Janez.

Priznati moramo na našo žalost, da že par let nismo imeli nobenih bolniških podpor, ker je naša društvena blagajna čisto izčrpana. Po dolgih letih so se nam zopet uresničile naše želje, da smo povisali mesečno članarino od enega na 3 tri franke in s 30. aprilom začnemo zopet izplačevati podpore našim bolnim in ponosrečnim članom po 3 franko dnevno po preteku bolehanja enega meseca.

Vsa hvala našemu zavrednemu članstvu!

Znidaršič Jože, predsednik.

Dramatični kottiček. — Naš dramatično-pevski odsek se pridno pripravlja, da uprizori v začetku junija vojno dramo s petjem »Živopokopans«, katero je dramatiziral Kušar Tone, Reteče 20. Skofja Loka. Vsem odrom toplo priporočamo to njegovo lepo delo. Le žal, da imamo po nekaterih krajih Francije tako malo pripravnih dramskih odrov na razpolago, da bi uprizarjali več iger v prid društveni podpori blagajni. Igralci, le z veseljem naprej! Ne pozabimo na točnost!

V bolnici Lens biva že več tednov naš za-

stavnoša Gregur, želimo mu skorajšnjega okrevanja.

Merlebach. — Tukaj v Merlebachu prav nestrpno pričakujemo, kdaj izide »Rafaek«, ker nam vedno prinese kaj novega in zanimivega; posebno zadajo številko smo z veseljem sprejeli, ker je bila dosti večja kakor poprej.

Zelo pa smo se začudili, ko smo brali tudi »Glas« št. 10, ki ga je sama hvala in laž, posebno ko piše, koliko je že Savez tukaj storil za prosveto. Tukaj v Merlebachu je zveza in največ savezovih članov, pa žalihob, do danes še niso prav ničesar pokazali. Edina podružnica iz Jeanne d'Arc je priredila igro, pa na žalost še tisto v nemškem jeziku.

S to igro so zelo lepo pokazali, da so najbolj zavedni Jugoslovani! (Tako se sami imenujejo.) Ne upajo pa si ali pa jih je celo sram uprizarjati v materinem jeziku.

Sedaj so si celo prosvetni odbor izvolili; radosni smo, kaj nam bo priredil, ker se ravno toliko razume na prosveto, kakor zajec na boben. To smo pred kratkim videli pri pogrebu neke stare žene, kako je prosvetni predsednik bral nagovor iz klobuka.

Ker ravno o Savežu govorimo, naj omenim še to, da sem imel priliko govoriti še z več člani Saveza in vsak, ko sem ga vprašal, zakaj je šel v Savez, mi je navedel razloge.

Eden je šel zato v Savez, da dobi potni list čim prej, drugi ni imel svojih listin v redu in Savez mu je obljubil, da mu jih uredi, tretji, ker se boji, da bi bil odpuščen od dela, pa mu je Savez obljubil, da mu dobi delo nazaj, četrti zopet, da ne bo izgnan iz Francije, ako ne bo imel dela, peti, ako bo moral iti iz Francije, pa bo dobil doma takoj državno službo, šesti, ker ima v domovini odsedeti svojih 8 mesecev, pa upa, da bo pomiloščen, sedmi pa zato, da mu bo Savez pomagal dobiti čim prej potrebne listine, da se da prepisati za Francoza in ta oseba je celo predsednik Savezne podružnice v Jeanne d'Arc. Največ jih je pa zato šlo v Savez, ker so častihlepni, da bodo predsedniki itd. Niti enega pa nisem še slišal, da bi bil rekel: »Jaz sem pa v Savežu iz gole ljubezni do kralja in domovine.«

Kakor tudi sam g. Glavnik, nekdanji zarizeni avstrijski orožnik, ki menda še danes hodi gledat v skatljice svoje zaprašene zvezdice, je pa zato v Savežu, da vas, rojaki, za nos vodi, da vas izkorišča, da se okrog vozi za vaš težko zasluženi denar; on samo gleda, kako bi na lahek način prišel do denarja; ni pa organiziral Saveza iz ljubezni do kralja in domovine.

Ker moram tudi drugim pustiti nekoliko prostora, naj končam za danes. Pa drugič kaj več!

Simnovič J.

»Jugoslovenska Vzajemnost«, zveza finančno samostojnih društev jugoslovenskih rudarjev v Franciji proslavi Vidov dan 28. junija 1936 v Tuquegneux. Točen spored proslave bomo vsem pravočasno poslali. Tudi ob tej priliki pomno vabimo: Pristopajte k »Jugoslovenski Vzajemnosti in njeni posmrtninski blagajni.

Tuquegneux. — Naše društvo proslavi svojo petletnico dne 28. junija. Na sporedu je med drugim opereta »Gorenjski slavček« in že zaradi tega smo je vredno, da vsi počastite prireditev s svojim obiskom. Kajpada bo na dnevnem redu še mnogo drugega, o čemer vas bomo še obvestili.

Aumetz je slavil na binškočni ponedeljek desetletnico Slovenskega delavskega društva. Prepozno je, da bi obširno poročali o tem. Kakor vselej, so se tudi to pot Aumecani izkazali kot pravi pionirji na kulturnem polju našega izseljenstva. Prireditev sta se udeležila tudi gg. generalni konzul iz Metz in izseljenski duhovnik iz Merlebacha. Vsem je žal, da je ravno to proslavo grenilo slovo aumeškega organista g. Biščaka, ki se je odločil, da po dolgih letih svojega delovanja med izseljenci odide v domovino. Zahvaljujemo se mu za trud, ki ga je imel, ko nas je naučil toliko lepih pesmi in mu želimo prijetno bivanje v domovini.

Aumetz. — Od vseh strani sprašujejo, če bo šel letos transport v Strasi. Na prošnje mnogih sem se odločil, da organiziram izlet v Jugoslavijo in sicer od 14. julija do 4. avgusta. Vsega skupaj bi bili torej doma 20 dni, kar, mi, slin, bo dovolj. Lansko leto je bilo le 14 dni, pa so se nekateri pritožili, da je bilo prekratko. Upam torej, da bodo letošnji udeleženci glede te točke zadovoljni.

Cena je zaenkrat določena na 500 frs, ker upam, da se jih bo priglasilo večje število. V tem je računana vožnja za tja in nazaj od Metz čez Strasburg, München do Ljubljane, potem potni vizumi in režijski stroški. Seveda pa kot rečeno računam na udeležbo vsaj do 100 oseb. — Priglasiti se je treba vsaj do 4. julija in sicer: za Merlebach in okolico: Grims Stanislav, izseljenski duhovnik, Merlebach; za Aumetz in okolico pa na: Svelc Anton, izs. duhovnik, Aumetz.

Obenem s priglasitvijo je treba poslati: a) 300 frs, b) 2 fotografiji, c) za moške še: Conge du patron in Lettre de rappel in svojo carte d'identité. To pa le za slučaj, ako noče on osebno urediti vseh potrebnih formalnosti za povratek nazaj v Francijo. Ženske vzamejo s seboj le svojo carte d'identité, brez vsakih drugih sitnosti. — Podrobna navodila dobi vsak še posebej. Glavno je, da se vsak pravočasno priglasil, ker drugače je v nevarnosti, da zanj ne bo mogoče vsega urediti.

Svelc Anton, izselj. duh., Aumetz.

Salaumines. — Desetletnica društva Sv. Barbare. — V severni Franciji smo preživeli v binškočni nedeljo spet prelep in prepomen dan. To društvo je sedaj tretje v severni Franciji, ki ima za seboj 10 let neumornega dela za koristi naših izseljencev. Vsota 37 tisoč frankov, katero je društvo v teku desetih let izdalo pomoči potrebnim, pomeni, da je društvo skozi vsa leta vodilo vneto borbo: »Pomagaj v potrebi — brat bratu!« Velik uspeh je društvo pokazalo tudi na kulturnem polju. Dramatske predstave so vsestransko izvrstne in je društvo lahko ponosno, ko ima zavidanja vredne zmogne in požrtvovalne igralce. Le žal da ni društvo in teh letih posvetilo več skrbi našemu petju! Tu in tam kak kuplet nas v tujini nikakor ne more zadovoljiti. Upoštevat je seveda treba vsestranske težkoče — toda z resnim delom bi se vseeno posrečilo ustanoviti pevski zbor, da bi društvo vsestransko prišlo na potrebno višino.

Za dostojen obisk na proslavi smo bili že nekoliko v strahu, ker je prejšnji večer začelo deževati, toda kljub temu nam je nad vse častna udeležba dokaz velike medsebojne ljubezni.

Kakor pa navadno neprilika ne pride rada sama, tako tudi na tej proslavi ni moglo biti samo z dežjem odpravljeno. Pravi nered je hotel nastati pri dopoldanski sv. maši, ko smo s Poljaki istočasno prispeji v cerkev. Poljski župnik je namreč pomotoma prezl pred mesecem odobreno prošnjo, da za ta dan prestavi sv. mašo, zato nam ni preostalo drugega, kakor da se prav po bratovsko zedinimo. Prostorno cerkev

Spominu velikonočnega vstajenja

zmo napolnili tako, da se ni bilo moč ganiti. Pri petju smo se pa želeli tudi oboji uveljaviti. A kljub temu smo se razumeli nepričakovano lepo. Poljaki so peli le uvod po svojem običaju, med sv. mašo so nam pa dopustili, da smo se mi oglasili. Po končani sv. maši so pa poljski pevci obstopili naš zbor z orkestrom in mu čestitali k lepemu petju. — Ponovna težkoča je bila zopet s pridigo. Poljski g. župnik je sporočil, da mora vsaj toliko na prižnico, da opravi oznanila in se opraviči glede nerada. Naš msgr. Val. Zupancič je pa pred sv. mašo tudi tožil, da pridige ne bo, ker je preveč tujcev, ki bi seveda komaj čakali konca. Vse to pa se je uredilo v dve precej dolgi pridigi, tako da je trajala sv. maša nad poldrugo uro. Ker smo nena- vadno cerkveno slovesnost obširno opisali, moramo čimkrajše opisati nadaljni spored.

V napolnjeni dvorani je bilo za pozdravom najprej podano poročilo vodstva. Za tem so sledili govori zastopnikov društev in zveznega predsednika, ki so predvsem poudarjali, da moramo skrbeti za našo mladino. Nato je bilo nekaj zelo lepih deklamacij, nakar je nastopil zvezni pevski zbor s svojim sporedom: Ljubezen do domovine, Planinska roža, Oj hišica očeta, Pozdrav, Potoki tecite in Vesela tovaršija. Moški zbor je zapel triglasno: Tam gori za našo vasjo, Gor čez jezero, štiriglasno Tiha luna. Ženski zbor s spremljevanjem violine: Ej, vigrad je to in Majniku v pozdrav; nazadnje pa še moški kvartet: Planinska, za kar je žele največje priznanje, posebno zato, ker so nastopili le naši mladi fantje.

Na kako pomembnejšo igro je tak dan, ko prispejejo ljudje iz precej oddaljenih krajev, težko misliti, zato je bilo zelo lepo podana vesela enadejanka »Bratrance«.

Po končanem sporedu je bila tombola, ki si jo je priredilo društvo v korist blagajni in za katero se prav prisrčno zahvaljujemo našim rojakom, ki so tako pridno segali po dobitkih.

Glavni dobitke »kolo« je bil izžreban na štev. 1923, nadaljnje številke so na ogled pri družtvih. Dobitke je dvigniti do konca junija.

Vsa proslava je potekala v najlepšem redu. Največje priznanje gre pa naselbini Bruayu, ki je največ pripomogla do lepe proslave.

Misli moje, le hitite,
kamor žene vas srce!
Mi prisrčno pozdravite
cerkev belo vrh gore!

Ranega velikonočnega jutra so mi plavale misli čez široko ravan, čez hrib in dol, čez zelene trate in svetoče livade onkraj meja, kjer me je zibala in mi prepevala nekaj lepe slovenske pesmi mati, sklonjena nad zibelko. Tja so hitele, kjer stoji cerkva vrh grička, katero pozdravlja že velikonočno pomladansko jutro. V zvoniku pojo zvonovi in oznanjajo veselo veliko noč. Oznanjajo vstajenje. Na sto in sto vernikov je zvilal ta klic iz temnih zvonikov lin. Ko so se dvignila bandera in zaplapolala v svežem jutranjem zraku, je kmalu nato počil strel, ki je oznanjal vstajenje. Pod nebom, ki so ga nesli štirje farani, se je zalesketalo Najsvetejše v rokah dušnega pastirja. S kipom Zveličarjem pa je ponosno stopal fant, ki ga je okrasil z mladiko vinske trte radosten in poln veselja. Na okrašenih oknih so zaplamele svečke in pozdravljale vstalega Zveličarja. V sprevedu je

stopal mož pri možu, fant ob fantu, žena ob ženi in dekle ob dekletu. In iz vrste se je oglasilo na stotine grl: »Ki je čistit od mrtvih vstale. Iz vse te pisane množice pa se je oglasila radostna velikonočna pesem:

»Zveličar naš je vstal iz groba,
vesel prepevaj, o kristjan!»

da je odmevalo daleč v gozd in log, iz katerega se je veselo oglašal kos in drozeg. Med vejami pa sta veselo drobljala senčica in ščinkovec. Nad njivami pa se je ponosno pojoc dvigal skrjanček in pozdravljaj velikonočno vstajenje. Kako lepe sanje in lepi spomini so se vzbujali na velikonočno jutro v mojem srcu! Lepih slovenskih šeg in navad mi nikdar ne more dati tujina-mačeha.

Ko pa sem se zdrnil iz te zamišljenosti, mi je postalo težko pri srcu. Zadoljiti sem se moral pač s tem, da sem vsaj v duhu prisostvoval domačemu slovenskemu velikonočnemu vstajenju ter z vami združen prepeval vesele velikonočne pesmi.

Žnidarsič Jože

Odbor zveze jugoslovenskih društev v severni Franciji.

Zveza jugoslovenskih društev v severni Franciji se resno trudi razširjati naše knjige in časopise, posebno »Rafaela« ter mu je na zgoraj navedeni proslavi zbrala precejšnji znesek, da čim prej dosežemo pogostejše izdaje.

Med darovalci je prispeval 5 frankov s posebno pripombo: »V zahvalo Rafaelovi družbi, ki je pomagala mojemu otroku, ki je bil v domovini in se ni imel s čim vrniti. Za pomoč nad dvesto dinarjev se na tem mestu najpriščneje zahvaljujem ter bom, kadar mi bo mogoče, gledal kaj več prispevati priznanja vredni ustanovi.«

Zavolovšek Karel,
rue de Lens 30 Salaumines.

Holandija

Obvestilo! — V domovino potujočim se priporočam za šrambo prtljage: Jožef Cesek, skladiščnik pri »Figovcu«, Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 13.

Brussum-Rumpen. — V Brunssumu smo obhajali 31. maja prav slovesno 10letnico obstoja društva sv. Barbare in njenih članov ustanoviteljev. Dan slovesnosti se je začel jutraj ob 9 uri s sv. mašo, katero je daroval č. g. pater Prah iz Belgije; popoldne ob 5. so bile pete litanije blagoslovom, katere je tudi pel č. g. pater Prah. Naši pevci so prav lepo odpevali, katerim je seveda naš č. g. pater Teotim pomagal. Po večernih smo šli skupaj v dvorano, kjer je predsednik društva otvoril proslavo in v kratkih besedah pozdravil vse navzoče, posebno je pozdravil tri člane ustanovitelje društva sv. Barbare, prvega katoliškega društva v Limburgu. Seveda bi bilo naših jubilarov več, ali kriza jim ni prizanesla in tako so nas že pred časom zapustili. Nato je č. g. pater Teotim imel lep nagovor, posebno članom ustanoviteljem, kateri so že 10 let zvesti družbeniki in želel, da bi še naprej ostali zvesti sv. katoliški Cerkvi. Naši jubilarji so bili obdarovani od društva z lepimi slikami njih zaščitnice sv. Barbare, katere jim je č. g. Teotim izročil in jim rekel, da naj ostanejo zvesti društvu sv. Barbare, katerega ustanovitelji so pred desetimi leti bili.

Predsednik društva je nato čestital našemu patru Teotimu v imenu društva, kajti naš pater Teotim je že celih 40 let voditelj našega društva in tako tudi naš jubilar. Bog daj, da bi naš voditelj in jubilar še dolgo deloval med nami! Gospod pater iz Belgije je tudi lepo pozdravil naše jubilarje in voditelja, jim čestital in patru Teotimu želel veliko uspeha in veselja med Slovenci. Zabavali smo se prav prijetno, saj so nam pevci peli prav lepe pesmi in seveda č. g. pater Teotim jim je pomagal; saj ko je bil g. pater Teotim v Jugoslaviji, je vse najlepše

pesmi pobral in jih prinesel s seboj v Holandijo. Naši jubilarji, ustanovitelji društva so: Šilih Franc, ki je vnet cerkveni pevec in tudi njegova 5 članska družina; prepeva že več let pri službi božji in shodih. Drugi je Valenšek Alojzij, kateri je tudi vnet cerkveni pevec in velik ljubitelj godbe; je že veliko žrtvoval za godbo pri našem društvu in je tudi sam izvršten godbenik. Tretji je Hrvat Robek Jakob in se je nam Slovencev že pred desetimi leti pridružil in še zvesto z nami deluje, saj je tudi edini Hrvat med nami v Brunssumu. Teško je življenje tega rojaka, saj je že sedem in pol leta, kar mu je žena umrla in mu zapustila dva otroka. On prav po očetovski skrbi in vzgaja svojo dečo. Bog nam daj še več takih. Celo društvo čestita vsem jubilarom in jim kliče: »Bog jih živi še mnoga, mnoga leta! Ob naši proslavi 10 letnice prvega jugoslovenskega društva v Holandiji se spominjamo in pozdravimo č. g. Poharja, kateri nam je ustanovil društvo. Pozdravimo vse naše člane društva sv. Barbare, posebno pa naše nekdanje zveste družbenike, kateri so nas zapustili in odšli v domovino.

Odbor.

Chevremont. — Zmeraj bolj se redčijo vrste naših rojakov tukaj. Od tega malega števila, kar jih je še tukaj ostalo, se še vedno, kateri preseli v novo domovino, od koder ni vrnitve. Tako nas je tudi dne 2. maja nenadoma zapustil Gregor Apar, doma iz Lave pri Celju, Rajni je bil zvest član tukajšnjega društva Sv. Barbare in zadnji dve leti naš blagajnik. Od leta 1917 je bil zaposlen na Nizozemskem kot rudar in bil zadnja tri leta že v zasluženem pokojju. Pogreb je pokazal, kako je bil rajni priljubljen pri svojih rojakih, kakor tudi pri domačinih. Lepo število njegovih rojakov in domačinov ga je spremlilo na njegovi zadnji poti. Pri odprtem grobu se je od rajnega z lepimi besedami poslovil predsednik našega društva g. Beline. — Naj mu bo tuja zemlja lahka!

Zahvala. — Podpisana Marija Apar roj. Borstner, stanujoča v Chevremontu, se s tem najprisrčneje zahvaljujem vsem, ki so mi bili v tolažbo in pomoč ob prili izgube mojega nepozabnega moža, ki je preminul nagle smrti dne 2. maja 1936. — Predvsem se zahvaljujem predsedniku društva Sv. Barbare v Chevremontu Francu Belincu, ki je organiziral slovesen pogreb in se v imenu društva in vseh tukaj živčih Slovencev z genljivimi besedami poslovil od pokojnega. — Najprej hvala tudi vsem tistim, ki so darovali za venco. Nadalje se iskreno zahvaljujem vsem, ki so se udeležili cerkvenega opravila, ki se je vršilo na binškošno nedeljo za dušo mojega pokojnega moža. Posebno se zahvaljujem č. g. patru Teotimu van Velzenu, ki je daroval sv. mašo ter potem v spremljevanju vseh šel na pokopališče ter blagoslovil grob in mi izrekel v srce segajoče tolažilne besede. V zavesti, da so še dobri ljudje, ki sočustvujejo z menoj in me tolažijo, mi bo lažje prenašati bol za izgubljenim možem. — Vsem še enkrat najlepša zahvala. — Marija Apar roj. Borstner, Vinkerstr. 23, Chevremont, Holland.

Heerlerheide. — Ker se nekatere osebe zelo zanimajo za mojo malenkost in me prištevajo k raznim društvom, zatorej tem potom izjavljam, da nisem in tudi nisem bil včlanjen v nobenem jugoslovenskem društvu, razen leta 1931. in 1932. v jugoslovenskem društvu sv. Barbare v Heerlerheide. Tu sem deloval ves čas svojega članstva kot društveni tajnik in, kakor upam, le društvu v korist. Ker se pa takrat na moje večkratne predloge, naj društvena matica »Zveza jug. dr. sv. Barbare« v Heerlenu deluje na tem, da se reši problem pokojniške blagajne nas izseljencev v Holandiji, ni reagiralo, zato sem svojevotjno iz društva izstopil. Pripravljen pa sem bil ves čas in sem še danes povsod, kjer gre za dobrobit izseljenca, nepristransko in kar je v moji slabi moči pomagati, ker moj princip je vedno bil, da le na temelju sloge, ne pa strankarstva bi se mogoče dalo rešiti več socialnih vprašanj v dobrobit izseljenca.

Aktivno delujem od ustanovitve še danes v Slovenskem pevskem društvu »Zvon« v Heerlerheide, katero pa je vsled redukcije članov zelo oslabele in se šteje sedaj samo še kot »Pevski odsek društva sv. Barbare« v Heerlerheide, a ustanovilo se je bilo popolnoma na svoji podlagi največ po prizadevanju č. g. patra Teotima, kateri tudi še danes sodeluje in je ves navdušen za slovensko pesem.

Zalostno se mi vidi tudi dejstvo, da so se nekateri zadnji čas odpušeni Slovenci izrazili, da gre zahvala za odpust meni, ker sem jaz istega povzročil s svojim pismom lansko leto ob priliki IZSELJENSKEGA kongresa v Ljubljani, ker sem se preveč v živo dotaknil prečega vprašanja pokojniške zadeve izseljencev. Ali so to govorili vsled svoje nevednosti ali namenoma, samo da mene denuncirajo, ne vem, pač pa mora biti vsakemu jasno, da če bi bilo moje pismo na IZSELJENSKEM kongresu krivo

odpusta Slovencev, potem bi bil jaz gotovo prvi odpušen. Kdo je potem kriv odpusta tistih, kateri so bili že pred par leti odpuščeni? Sigurno je, da pridemo vsi na vrsto, ako se razmere na premogovnem trgu v kratkem ne izboljšajo, a kriva temu pač je svetovna gospodarska kriza in z njo naraščajoča brezposelnost, katero pač večina držav skuša omejiti s tem, da tuje delavce odpuščajo in na njih mesto nastavi domačine.

Toliko torej tukajšnji javnosti in vednost, ker jaz spoštujem resnico in so mi neosnovane govornice neprijetne.

Josef Majer,
Buschkensweg 25, Heerlerheide.

Hoensbroek. — Društvene novice. — Na mesto odšlega podpredsednika I. Roštoharja je bil izvoljen kot podpredsednik stari društveni odbornik J. Hladin.

S transportom dne 3. junija nas je zopet zapustil tajnik društva A. Strader, ki je odšel z družino v domovino, ker je bil, kot mnogi drugi, odpušen pri rudniku. Bil je agilen delavec pri društvu sv. Barbare, včasih je tudi rad kako ostro povedal, kar mu pa tisti, katerih ni mislil, niso zamerali, seveda če pa mačku na rep stopiš, pa gotovo zavili.

Dobri Holandci bodo pridržali njegovi dve mladoletni hčerki v zavodu za gluhoneme še nekaj let, da se naučita nekaj za življenjsko bodočnost. Z družino je odšla v domovino tudi stara Stradarjeva mama, ki nam je zmiraj tako rada naprej molila, če smo se Slovenci udeležili kake procesije. Društvo jih bo ohranilo v častnem spominu.

Hoensbroek. — V lepem številu smo se udeležili Marijine procesije dne 21. maja v podružnici Kloosterkolonije, in sicer z društveno zastavo.

Hoensbroek. — Nesreča v slovenski družini. Pri delu se je ponesrečil Volovšek Edvard, sin gospe Volovšek. Zlomil si je desno nogo in se zdravi v bolnišnici v Sittardu. Nesreča zadene tem bolj ubogo družino, ker je ponesrečen sin sedaj edini, ki je pomagal skrbeti za družino. Oče jim je po 6 letni bolezni pred 2 mesecema umrl.

Hoensbroek. — Mednarodni večer plesov in petja, ki se je vršil v Hoensbroeku dne 22. maja zvečer, je bil eden najlepših, kar smo jih priredili v zadnjem času. Vršil se je pod vodstvom g. Brouwersa, policijskega nadzornika državnih rudnikov. V častnem odboru sta bila med drugimi naš jugoslovanski konzul in Heerlenu g. Dupont ter pater Teotim. V izvršilnem odboru pa za Slovence g. R. Selič, tajnik Zveze.

Navzočih je bilo mnogo uglednih Holandcev, ki so, če uganete, kaj mislim povedati; pohvalili v prvi vrsti Slovence. Ja, naše petje, to je, kar sedaj tako radi poslušajo. Ker to tudi ni vemo, smo jim sedaj ustregli ta večer z zelo obširnimi pevskim sporedom.

Mešan pevski zbor iz Heerlerheide je zapel pod vodstvom g. Majerja: Hribčki ponižajte se, Na Gorenjskem je hleto; moški zbor iz Heerlerheide pa: Bog je ustvaril zemljo in Treba bo slovo jemati. Petje sta spremljala s kitaro g. F. Selič iz Hoensbroeka in F. Šuler iz Heerlerheide, nakar je F. Selič zapel še sam ob spremljevanju kitare in citer. Pevski zbor društva sv. Barbare v Lutterade pod vodstvom pater Teotima pa je na tem večeru zapel naše narodne: Roža na vrtu zelenem cvete, Venček na glavi se in Zalost, medtem ko je dekliski krožek iz Heerlerheide pod vodstvom gospodične Parfantove in ob spremljevanju gđe. Zajčeve s klavirjem zapel še: Oj hišica očetova in Vse mine. Pa še nekaj več kot petje smo imeli na tem programu Slovenci; zvezin predsednik je poskrbel, da se je predvajal tudi slovenski ples, katerega so izvajali M. Štrucelj, gospa Štrucelj, A. Zerlender in gospa Berhman, na harmoniko je pa igral pri plesu F. Markon iz Hoensbroeka. Holandcem je bil ta ples zelo všeč. Seveda je bilo pa tudi zato nekaj lepše na tem večeru, ker so si naše pridne ženske kar same preskrbele in naredile dečva obleke, ravno tako so si moški nekaj bolj narodnega poskrbeli, medtem ko sta imeli gospe Zajčeva in Parfantova pristni slovenski narodni noši. Nastopili so tudi Poljaki, Čehi in Ogrji s petjem in plesi, oblečeni tudi v narodne noše.

Holandski časopisi so o tem večeru izrazito laskavo poročali. Posebno so pohvalili našo slovensko pesem. Saj so imeli tokrat tudi tekst naših pesni na kratko prestavljen v programu v holandskem jeziku, kar je uredil in prestavil naš zvezni tajnik R. Selič.

Sličen večer se je ponovil v Hoensbroeku s skrajšanim programom dne 31. maja s popolnim uspehom. Takile prosvetni večeri niso le lepi, ampak tudi koristni, saj blagohotno vplivajo na odnošaje med našimi in tujimi narodi tukaj in vzpostavljajo boljše razmerje in ugled izseljencev pri domačinih. Holandci se čudijo, da mi slovenski narodi nismo že preje z našimi narodnimi zakladi petja in drugimi prosvetnimi nastopi seznanjali tukajšnjo javnost.

Naša katoliška društva sv. Barbare pa s takimi prosvetnimi prireditvami lahko s ponosom pokažejo, kaj se pravi pozitivno delati za korist in ugled izseljencev v tujini, kakor tudi za ugled naše domovine v tujini. Take proslave so v ponos domovini, iz katere prireditelji prihajajo. Zato tudi domovina, tudi ti nas ne pozabi podpirati v kulturni nalogi, ki jo vrši tvoj sin in tvoja hči v tujini v ugled domovine.

Da, ponosi moramo biti, saj naše javno delovanje naših katoliških društev v ugled in čast naši domovini prizna tudi v zelo pohvalnem tonu celo tujina tukaj. Naša katoliška društva so prav za prav nositelji in gojitelji srčne narodne kulture v tujini, njihovo delo to dovolj jasno kaže. Naše delo je javno in odkritosrčno, ne maramo hišavskega klečeplastva pred komurkoli. To povemo predvsem zato, ker se nekateri zopet zavijajo v narodno trobojnico in tako zvani voditelji trosijo laži med izseljence, izkoriščajoč današnjo krizo, rekoč, kdor je pri nas, bo imel službo, če pride domov itd.

Sicer smo pa tudi v Holandiji že vajeni raznih dogodkov in se nam nič čudno ne zdi, če se še kakšen voditelj zavije v narodno trobojnico in z njo skuša prikriti razne grehe, katerih še nismo pozabili; saj ima na primer tudi društvo sv. Barbare v Lutteradi dobro ohranjen arhiv in tudi merodajnim, ki bi se zanimali za vpogled, zmiraj na razpolago.

Ni naš namen, napadati koga osebno, ali to povemo povsem zato, ker imamo mi katoliški izseljenci dovolj respekta pred našo trobojnico, katero obesimo javno v naših dvoranah ob raznih praznikih, cerkvenih in narodnih, ko imamo proslave in se nam stidi, če vidimo, ako kdo skuša prikrievati svoje umazanije z narodno trobojnico. **Dober katolik je tudi dober narodnjak, to je gesto naših v Holandiji!**

Brunssum. — Zopet smo izgubili dobro slovensko družino, ko je odptovala družina Kužnik dne 5. maja domov, ker je bila ponovno redukcija delavcev na rudniku Henrik. Pogrešali jih bomo. Samo s to družino je društvo izgubilo tri člane, očeta in dva sina. Pa tudi hčerko, ki je vodila dekliski krožek v Heerlerheide-Brunssumu, smo neradi pustili ob tukaj.

Sploh v zadnjih časih vsa naša društva sv. Barbare prenašajo teže udarce zaradi odpustov na rudnikih.

Eygelshoven. — Materinski dan. — Jugoslovansko društvo sv. Barbare je priredilo v nedeljo, dne 17. maja, proslavo materinskega dne, na katero smo povabili vse Slovence. Odzvali so se v velikem številu, saj je naša naselbina že bolj majhna.

Ob 5. uri smo imeli v kapelici pri sestrah slovenske večernice z litanijami Matere božje, ki jih je opravil č. pater Hugolin Prah iz Belgije. Nato smo odšli in društveno dvorano, kjer

je naš predsednik društva F. Jančič otvoril prireditev, nakar so nas razveselili z lepimi materinskimi deklamacijami, katere so izvajali Anton Anžiček, Roza in Pavla Čebin ter Justa Bučar. Naš slovenski humorist nas je zažaval s krasnimi slovenskimi kupletji. Nato so naše mladenke Elza in Roza Čebin ter A. Skrabar igrale igro »Poboljšanje trgoglavke«, Elza Čebin, Ana Anžiček in Am. Skrabar pa še igrice »Dve teti«.

Mičen in lep je bil pevski prizor: Oj ne šivaj stara mama sarafana več, katerega sta izvajali Elza in Pavla Čebin; spremljal ju je s citrami Leopold Čebin.

Pevsko društvo je pod vodstvom g. Belinca zapelo par lepih slovenskih pesmi, medtem ko so naše žene postregle navzočim s kavo in pecivom.

Naš pater Prah nam je v kratkem govoru orisal našo slovensko mater, katero naj spoštujemo do groba. Zahvaljujemo se mu, da nas večkrat obišče iz Belgije. Posebno se zahvaljujemo še našemu zveznemu tajniku Rud. Seliču za obisk in naklonjenost, ker nam vselej pomaga v naših potrebah.

Nato se je predsednik društva F. Jančič še enkrat vsem navzočim zahvalil za udeležbo in zaključil prireditev in smo se razšli z lepimi spomini vsak na svoj rudarski dom.

Heerlerheide. — Izlet v Antwerpen je priredilo društvo sv. Barbare v Heerlerheide v nedeljo, dne 24. maja. Zbralo se nas je okrog 40 oseb. Že rano ob pol 5. uri zjutraj smo se odpeljali v velikem »Pulman-vagonu«, podobnem avtobusu, preko Maseyka proti Antwerpenu. Vozili smo se po lepih ravnih cestah bolj ob severni belgijski meji skozi pokrajino Limburg in Brabant. Pokrajina je bolj monotona, nič kaj prijazna, naselbine so bolj redke; šele od mesta Turnhout proti Antwerpenu postaja pokrajina privlačna in lepa.

Mesto Antwerpen je bilo močno trdnjavsko mesto, kar se vidi že ob prihodu v mesto. Vozili smo se mimo mogočnih utrd, tako zvanih fortov. Mesto ima okrog pol milijona prebivalcev in ima za Londonom največje notranje pristanišče.

Okrog 9. ure nas je avtobus pripeljal v to veliko mesto in naravnost k pristanišču. Ko smo izstopili, smo šli najprej v katedralo k službi božji. Cerkev je zelo velika in ima velike dragocenosti predvsem v krasnih oljnatih slikah slavnega slikarja van Dyka iz 16. stoletja. Pater smo se odpeljali z ladjo na morje; vozili smo se cele tri ure. Ladja nas je popeljala skozi velikansko pristanišče, kjer smo imeli priliko občudovati čudeže moderne tehnike.

Po kosilu smo si ogledali veliki zoološki vrt, kateri ima kot posebnost akvarium, ki je nad vse zanimiv. Nekateri so obiskali še muzej, drugi zopet podzemski tunel, ki gre pod pristaniščem na drugo stran obrežja. Tunela sta dva, eden za avtobuse, drugi za pešce in kolesarje. Tudi to so čudeži moderne tehnike: ko smo se vozili po dnu pristanišča, so nad nami plavalci oceanski parkiri.

Nekateri so šli tudi na nepotičnik. To je najvišji nepotičnik v Evropi sploh, ima 28 nadstropij in ko se popelješ z dvigalom na vrh, se ti odpre krasen razgled na mesto, morje in okolico. Videli smo mnogo. Seveda smo se pri vsem tem močno utrudili in smo bili veseli, ko smo se ob 8. uri odpeljali proti domu. Bili smo pa skoz in skoz dobre volje. In tako smo se okrog polnoči pripeljali nazaj v naš Limburg.

Kitajska

Institut Salesien, Yuntsinkai 51, Yunnanfou, Chine. — Vaš cenjeni list »Rafaek« prihaja redno tudi na naš oddaljeni in visoki Yunnanfou. Akoravno smo mi apostolski misijonarji in izseljenci, ker nismo šli za kakim zaslužkom, kakor je to pri naših izseljencih, ampak edino le iskati duše in jih voditi iz teme poganstva in praznovrsta k pravi Kristusovi veri, k luči Njegovega Evangelija, vendar sem vam zelo hvaležen, da tudi nam misijonarjem pošiljate vaš tako lepi mesečnik. Njegova vsebina je vseskozi silno lepa in zanimiva, ne samo za nas, ki živimo v tujini, ampak gotovo za vsakega

domačina, ki se zanima vedeti, kaj je življenje v tujini. Mi ga prebiramo z veliko pažnjo in radostjo, ker nam s svojo vsebino dviga sree še k večjim žrtvam za blagor bližnjega in blaži teži križ, ki po našem poklicu leži na naših ramah.

Slovenskih misijonarjev salezijancev v Yunnanfou nas je 4 (štiri). Družina pokojnega hotelirja Raznatovca (iz Črne gore) šteje 3 člane, katerim jaz vedno redno izročim »Rafaek« v čtivo in tako tudi druge slovenske liste, ki jih mi tukaj dobivamo. Za njih dušno brigo skrbimo mi tukaj. Pokojni g. Ilija Raznatovič

bil zelo dobrega srca in se je čutil srečnega že skozi 20 let svojega bivanja v Yunannfou, dokler ga ni 18. oktobra 1935 zvečer neki pirat, do danes še neznan, z bodalom zabodel v prsi v njegovem lastnem stanovanju. Tri dni se je boril s smrtjo in sem bil pri njem ves čas, da je zelo lepo previden z Bogom umrl. Pogrebu se je udeležil tudi naš dr. Anton Stampar, naš jugoslovanski higienični izvedenec pri Društvu narodov, sedaj zaposlen v imenu tega društva v Nankingu.

Naše misijonsko delo se tu lepo razvija in zanje lepe uspehe, akoravno smo komaj eno leto tukaj. Ker je to zelo lepo misijonsko polje, ki nam obeta mnogo sadu za rešitev duš, smo pričeli z novo zgradbo, ki naj bi postala žarišče krščanske kulture in spreobrnjenja k sveti katoliški Cerkvi ne samo za Yunannfou, ampak

Argentinja

V zadnjih dneh se je po naši slovenski in jugoslovanski koloniji razširil glas, da je umrl žalostne smrti dr. Ivo Jelavič, izseljenski komisar v Buenos Airesu. Vrgel se je iz svojega stanovanja v četrtem nadstropju na ulico ter zaradi dobljenih poškodb kmalu nato umrl. Nekateri menijo, da je napravil ta žalostni korak v duševni zmedenosti, dočim drugi trdijo, da je ta žalosten čin imel politično ozadje. Naj bo že tako ali tako, vsekakor pa je žalostno. Dr. Jelavič je bil priljubljena in spoštovana oseba ter v resnici eden onih redkih, ki se žrtvujejo za ono, zaradi česar so bili poslani med izseljence. Znan je bil kot prijatelj vseh društev, ki delujejo za blagor izseljenstva in naroda.

Naša društva so oživela. V nedeljo 19. aprila je priredilo Slovensko prosvetno društvo prvo svojo jesensko prireditev, katere vsebina je bila: »Venček narodnih«, »Rožice so žalovale« in »Zvečer«, katere je lepo zapel moški zbor; nato je bila nad vse dobro podana igra v petih dejanjih »Prisega o polnočici«.

Vidi se, da večina naših rojakov zna ceniti dramatik, izseljensko samoizobrazbo in pomen dobro usmerjenih društev ter njih delovanja, kar dokazujejo dobro obiskane prireditve.

Naša dekleta v Buenos Airesu. Vemo, da je v Buenos Airesu do tisoč naših deklet, a nikdar pa se ni nihče posvetil resnično potrebni in vredni pažnji in pogledal tako pozorno v osrčje njihovega življenja, tako s kulturne, moralne ter gospodarske strani, da bi mogel naši javnosti predočiti njih resnični položaj.

Ker pa vemo, da iz slovenskega dekleta postane slovenska mati in od matere bo odvisna njena družina. Hočem reči, da bo od naših deklet odvisen naš slovenski naraščaj v emigraciji in tudi naša slovenska narodna zavest v bodočnosti. Zato se mi zdi potrebno, da obručamo več pozornosti našim dekletom, ki so odtrgana od svojih domov, od ostrtega očeta in skrbne mame, ki je nekdanj bdel nad njimi in se boječe ozirala za njo »da ne bi bila preveč brihtna« in prepuščena sama sebi.

Ko sem pred dvema letoma prišel v to veliko mesto, kjer je največ našega ženskega sveta, sem se začel zanimati za to vprašanje. Priznam, da sem bil včasih tudi črnogled, a v največ slučajih je bilo nasprotno. Slika, ki sem si jo ustvaril v tem času, je popolnoma jasna, nepristranska in neprisljuna. Zaključiti sem moral, da so naša dekleta v kulturnem in moralnem oziru dosti na višji stopnji od naših fantov (žal, da moram obsojati v nekaterih slučajih svoj spol). O, naj se naše skrbne slovenske mame, ki imajo hčerke v Argentini, nič ne bojijo zanje, da bi se zgubile (vsaj v večjem številu ne, kot v domovini, kjer bdi nad njimi materino oko).

Naša dekleta v Buenos Airesu imajo to srečo, ki so si jo pa same priborile, da jim ne primanjkuje dela, kakor nam moškim. V službah opravljajo najrazličnejša dela. Plačane so od 50 do 100 pesov mesečno s hrano in stanovanjem, od 70 do 100 pesov imajo navadne, le izučene kuharice, šivilje itd., a proste služkinje se morajo zadovoljiti tudi z manj. Navadno so proste le vsako drugo nedeljo par ur popoldan, navadno od 3 ali 4 pa do sedme ali osme ure; le malokatero do devete. Le redke so, ki so proste vsako nedeljo po nekaj ur. V teh prostih

tja gori do visokega Tibeta. Da bomo pričeto delo lažje pod streho in do zaželjenega cilja pripeljali, se danes obračam tudi potom našega lista do vseh dobro čutečih duš, da nam radi pomagajo pri tako svetem in apostolskem delu. Vi pa, predragi gospod urednik, radi sprejmite za nas vsak dar in nam ga pošljite sem po vaši možnosti. Božji Zveličar naj vam bo zlati plačnik za vsako žrtvico, ki jo z nami doprinesete za rešitev teh toliko milijonskih poganskih duš. Vas in vse bralce »Rafaela« in imenu vseh slovenskih misijonarjev v Yunannfou zelo lepo pozdravljam in ostanem hvaležno vdani v Presvetem Sreču Jezusovem in Mariji.

Jožef Kerec S. S.

misijonar na Kitajskem.

urah rade obiskujejo slovensko popoldansko službo božjo na Paternalu, kjer lahko imenujem neki dekliski ali ženski sestanek, ali gredo v društva in njih knjižnice, kjer dobijo za borih 10 centavov vsakovrstnih knjig in časopisov, kar prebirajo med tednom, če imajo kakšno prosto minuto. Mnoge imajo tukaj brate, sestre, sorodnike, katere obiskujejo v teh nedeljskih urah.

Nad vse hvale vredno je, da imajo v tukajšnjem glasilu »Slovenski Tednik« svoj oddelek z imenom »Dekliška greda«, katero skrbno plevejo in negujejo. Marsikatera si odtrga nočni čas počitka, da napiše kaj za deklisko gredo. Ali ni to hvale vredno? Med tednom pa je prava sužnja. Od šeste zjutraj pa do desete ali enajste zvečer dela in pospravlja. Delovna kot mravlja, skrbna kot čebelica. Potrpi in presliši morebitno

godrnjanje sitnih gospodarjev, dela in vztraja z neverjetno strpljivostjo. Po večini si napravijo lepe dote in če se poroči, s svojo skromnostjo in varčnostjo osreči svojega moža. Le nezaten odstotek ali število je onih, ki so zašle na kriva pota. Ni pa dovolj, da so si naše žene in dekleta priborile tako dobro pozicijo v Argentini, pač pa jim je treba še vsestranske pomoči, predvsem neki dekliski ali ženski dom, kamor bi se v brezdelju z zaupanjem zatekale itd. Ženski vestnik v »Duhovnem življenju« je o tem vprašanju svoječasno razpravljal.

V nedeljo 3. maja je tukajšnje društvo »Tabor« pripravilo svojo prvo prireditev v jesenski sezoni, ki je prav v Južni Ameriki nastopila. Moški zbor je stresel med občinstvo cel koš lepih pesmi, za kar je bil nagrajen z močnim ploskanjem. Dramo »Sluga dveh gospodov« je predvsem krasil naš znani komik Gustav Dečman, s katerim se Ljubljančani tukaj tako radi ponašajo! »naš je« — pravijo. Skratka: Igra je bila dobro podana in tudi dobro obiskana. Naj omenim, da zadostuje za obilen obisk prireditve le, če javnost izve, da bo glavna vloga Dečmanova.

Na Paternalu je oživelo. Odkar je prišel k nam duhovnik g. Janez Hladni, je predmestje Paternal zopet oživelo. Posebno nedeljske popoldneve prihajajo rojaki od vseh strani. Na velikonočno nedeljo smo imeli celo »parado«. Najboljši pevci dveh naših društev in še cerkvene pevke so se vezbali za skupen nastop in pod vodstvom g. Trebšeta na vse lepo uspeli.

Kakor glas zvonov je grmelo po cerkvi, katera se je ta dan napolnila s Slovenci.

Anton Podlogar.

Lenones 4519, Buenos Aires.

Pismo čez lužo

Buenos Aires.

Temu tudi ne zmanjka, si nemara kdo misli. Pa mi tudi zmanjkati ne sme. Saj se mi zdi, da je to ravno znamenje, da smo še in dihamo. Domovino moramo vedno dramiti, da nas ne pozabi. Mi domovine pozabili ne bomo.

Pa naj danes nekatere vtise podam iz te torbe.

V tramvaju sedim. Pa ne bom gluhi in nem! Kako pa naj tako kaj zvem? Pobaram soseda, dobičimo in je imel pravo podobo poštenega Slovenca, kakšna ulica da je tole?... Kako pa naj bi sicer pogovor začel. O vremenju se mi zdi še manj umestno. Tudi njemu je trdo tekel jezik — gotovo znamenje, da ni domačin. Ukrajinec je bil — pa ves tak, kot da je od nas. Poljski Ukrajinec, ki že tri leta išče, pa se niti ne zaveda, da išče svojo ukrajinsko domovino... Imajo tu svojo službo božjo, kjer se jih vselej obilo zbere. Ves srečen je bil, da je našel človeka, ki vsaj za njegovo domovino ve. Kar zagovoril se je in pozabil izstopiti pravi čas.

Doli na onem koncu mesta sem bil: v Villa Devoto, kjer je obilo naših ljudi. Stal sem na križišču cest in iskal z očmi, če mi že gre moj voz. Po nemško me je nagovorila gospa, ki je čakala prav kakor jaz. Pa sem zvedel, da je iz Osijeka doma, da ima Čeha za moža, da je nemščina družinski jezik, da pa tudi po madžarsko zna... Vse, vse na svetu ve in zna — samo hrvaško je že pozabila...

Pri fotografju sem po opravo bil. Njega, Srba, ni bilo doma. Pride ženska in se davim po špansko, ona po špansko nazaj. Medtem je vstopil neznanec, ki ga je ona po hrvaško pozdravila... In smo si bili hitro v besedi. On da je doli od Osijeka doma. Pa ne, da bi bilo tako, kot oni dan, ko sem se v domovini poslavljaj in v Ameriko odhajal, ko mi je neka ženska naročala: Gospod, jaz imam dva brata v »meriki«, če boste katerega videli, recite, da ga lepo pozdravim... Ni bila ravno taka moja beseda o Osijeku, pa je vendarle nanesla tako, da je moj stric — po pravici rečeno je bil stric že mojemu očetu — bil v Osijeku profesor in glej ga šmenta: predstavi se mi kot njegov učence. Da so ga zelo radi imeli študentje. Tako je ves svet z vezmi prepleten in nič se ne bom čudil, če bom neki dan zvedel, da sem s predsednikom republike tudi v »zlahti«.

Spet sem sedel v tramvaj. Pa pogledam in pogledam in še pogledam: ali ti ni tamle Nemanjič iz Zeleba. Na vse strani tak! No, ta gotovo ni, ker čudeži se ne gode. Zanimalo me pa je, kdo mu je tako za las podoben. Pa sem se spustil v pogovor z njim. Da je iz Libanona doma, tako mi je povedal. Maronit? sem ga vprašal nadalje in ves srečen je bil nad tem malim vprašanjem. Že 26 let je v tej deželi in kupčuje s sadjem in zelenjavo. Je jih pa toliko Maronitev, da imajo kar v treh cerkvah svojo službo božjo.

Tako se mi zdi, da sem se že vsemu privadil. Kako ne! Saj že v svoji suknji hodim! Novi seveda, zakaj tukaj imamo duhovniki drugačen kroj. In pod svojim novim klobukom — že lep čas nisem novega imel. Saj ga nikoli rabil nisem. Tukaj pravijo, da je klobuk zelo potrebna stvar. Pa je kljub temu neprijetna... 18 pesov stane tako duhovsko pokrivalo! Suknja pa 60.

Na svetega Jožefa dan sem za spet napravil nekaj novih skušenj. Sveti Jožef je slovenski svetnik. Saj v vsaki hiši najdeš njegovo ime. Tukaj nas seveda kakorkoli spakedrajo — le imena naša hočem reči — pa ti napravijo iz Jožefa »Hošec«. Pa če nosi ta svetnik malce drugo ime, pa nosi isti obraz in uživa isto čast. Mi Slovenci ga tudi častimo tako kot doma. In nosimo njegovo ime. Imel sem krst, da naredimo za božjega mladega Slovenčka. Bo Jožef? Kar v zadregi je bil oče: Jaz sem Jože, sinček naj bo pa: Janez! Tudi prav! Janez ali pa Jožef! Zato je bila pa tudi botra Pepca! Saj pravim: kakor doma. Slovenski dom je povsod, kjer so slovenski obrazi.

Stopil sem mimogrede v cerkev. Da Jezusa pozdravim. Pa me opazi župnik, s katerim se pa že poznam in me pokliče. Samo majhno uslugo bi rad! Tako se mu mudi! Da bi spovedal eno gluho osebo! Kako bom, saj govoriti ne znam... In sem se vdal. Potem pa ni glušcev zmanjkati hotelo... In tako sem se vjel in poskusil, kako v spovednici po špansko gre... Pa niso bili vsi gluhi. Morda pač za božjo besedo!...

Popoldne sem pa še na botrino šel. Pa sem se znašel med sanimi domačimi ljudmi. Tam nekje okrog Vipave so doma. Pa tudi svojega striča sem med njimi našel, ki sva se po desetih letih spet srečala daleč od doma. Toliko smo si bližja kar vsi, da smo vsaj Črnoviško

goro od doma vsi videli, čeprav od različnih strani! O kaj bi dali, če bi vsaj liter »vipayca« na mizo prišlo. Tujina še poštenega vina nima! Kar pet litrov ga bi, je menil eden; pa ne zato, ker mi je danes god, tudi ne zato, da bi bil pijan... po malem bi ga, da bi bolj občutil, kako sladka je naša slovenska zemlja. Potem smo se uganili, da bi ljubljanskemu banu Marku Natlačenu lep pozdrav poslali! Saj je vsem po obrazu poznan! Pa nismo karte pri rokah imeli. Zato pa smo sklenili, naj mu ta naš pozdrav kar »Rafael« pove.

Naša služba božja po malem napreduje. Ni tako kot doma, kjer vsako soboto zvonovi nedeljo oznanijo, glasno kličejo, da tudi debela ušesa prebijejo in zvoniki v oči bodejo, v nedeljo pa vse k maši gre. Tako je doma.

Tukaj ni turnov. Vsaj naša kapela ga nima. In veste, kaj je Slovincu zvonik! Saj po njem se ceni vrednost vasi! In če kam pride slovenski fant: v turen je prva njegova pot. Pa pojdi vanj, če ga ni, pa vedi, kje cerkev stoji. In zvonovi! Kaj bodo zvonovi, ko pa tu svet

še zvoniti ne zna. Samo tam na Čakariti, kjer imajo slovenskega mežnarja, moža iz Krasa doma, samo tam zvonovi pametno pojo — to se pravi: bi pametno peli, če bi pametne glasove imeli... Doma je to ponos vasi, če so zvonovi lepo uglašeni vsi. Edini zvonček kaple pa nima prav nič »angelskega« glasu.

Skrita je naša cerkvice. Prideš do nje in nobene podobe ni. Kar številki na vratih moraš verjeti. Ni lipe pred cerkvijo.

In veste, kaj smo uganili. Stražo pred cerkvijo bomo postavili — tisto, proti čemer smo se doma vedno borili. Tukaj bo pa res treba, da bo kdo za kažipota pred cerkvijo stal. Pa se bomo počasi že vsega priučili.

To nedeljo je bilo kljub vsem zaprekam že precej ljudi. No, če bi se na tesno stisnili, bi gledalo dokaj drugače. Pa je le lepše videti, če je bolj lepo razdeljeno po vsem prostoru. Dopoldne in popoldne se je nabralo vernikov toliko, da se je njim samim kar veliko videlo. Tako sem jim povedal, da naj se potrudijo in mesto zvonov lepo k maši vabijo.

Pa bo treba še dolgo »zvoniti« in »svetiti«, preden se bo zganilo kaj tam, kjer je to ravno najbolj potrebno. Čudno, čudno daleč so mnogi naši v blodno zašli, in če vemo, od kod so doma, če slišimo, kaj se v domovini na Goriškem in okrog Trsta godi, potem tako razpoloženje ni prav nič čudnega. Zakaj božja beseda je res podobna zrnu, a zrnu, ki se v slabem klasu med mnogimi plevami kaj lahko zgubi. Vsak dan o politiki in kruhu slišijo in berejo mnogo... o božji besedi pa nikoli nič.

Medtem ko so večernice v cerkvi, ima Slov. prosv. društvo svoj občni zbor. Društvo v Villa Devoto ima plesno veselico (postni čas)... vsi pa neprestano naglašajo in poudarjajo, da bomo v delu složni...

Pri vsem tem je le razveseljivo dejstvo, da naša stvar ugodno napreduje. Oba slovenska tednika, ki neseta vsak teden po tisoč izvodov med ljudi, zvesto objavljata tudi cerkveni vestnik in tako so za veliko noč že vsi zvedeli in številno prišli.

Janez Hladnik.

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem »KARITAS« oddelku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice

iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

*Prijatelj
izseljencev je*

GLASNIK
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar

Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)